

ΙΟΥΛΙΟΣ 2026

Τα Καντικιώτικα

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ
ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ

50 ΧΡΟΝΙΑ

**Αδελφότητα
Δροσοπηγιωτών**

*Συνεχώς μέριμνα για το χωριό
και τους ανθρώπους του*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ
ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Ενημερωτική και Πολιτιστική Έκδοση της Αδελφότητας Δροσοπηγιωτών Δήμου Κόνιτσας
Τεύχος 33, Ιούλιος 2026

Υπεύθυνος έκδοσης: Βασίλης Κουτουλούλης,
Πρόεδρος Δ.Σ. Αδελφότητας Δροσοπηγιωτών

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση: Μπίτου Ιωάννα

Διευθύνεται από συντακτική επιτροπή της
Αδελφότητας Δροσοπηγιωτών Δήμου
Κόνιτσας

Συγγραφείς της παρούσας έκδοσης:
Χαρίλαος Γ. Γκούτος, Θωμάς Β. Ζιώγας,
Γιώργος Κ. Κοτσίνας, Κατίνα Λάρου,
Ηλέκτρα Σαμαρά Τσιγκούλη, Όλγα Σιαραμπή,
Χαράλαμπος Σίμος

Αδελφότητα Δροσοπηγιωτών

Δήμου Κόνιτσας

Δροσοπηγή 441 00, τηλ.: 26550 81414

e-mail: drosopigi.kantsiko@gmail.com

www.drosopigi.gr

- Άρθρα και επιστολές που έχουν σταλεί για δημοσίευση, ενδέχεται, λόγω θεματολογίας ή περιορισμένου χώρου, να δημοσιευτούν σε επόμενα τεύχη.
- Δημοσιεύονται μόνο ενυπόγραφα κείμενα, που δεν εκφράζουν απαραίτητα και τις απόψεις του εκδότη.
- Η συντακτική επιτροπή του περιοδικού μπορεί να δημοσιεύσει τα άρθρα ή τις επιστολές κατά την κρίση της, χωρίς όμως να αλλάξει το ύφος και το νόημα του κειμένου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4

Βρωμονέρια

Θωμάς Β. Ζιώγας

Βιογραφικά 4 γηγενών

Χαρίλαος Γ. Γκοϋτος

11

Από καρδιάς

Όλγα Σιαραμπή

15

Τα παιδιά του εμφυλίου: μια συγκινητική μαρτυρία

Κατίνα Λάρου

18

“Κάντσικο - Δροσοπηγή”

Ηλέκτρα Σαμαρά Τσιγκούλη

22

Καρεκλοκένταυρων γραφειοκρατών έργα

Θωμάς Β. Ζιώγας

24

«Θύμισες από γάμους στο χωριό μας»

Χαράλαμπος Σίμος

28

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

«ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΟΜΟΡΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ»

Χαρίλαος Γ. Γκοϋτος

30

Γιώργος Τσιλογιάννης (1958 – 2026)

Γιώργος Κ. Κοτσίνας

33

ΒΡΩΜΟΝΕΡΙΑ

Γράφει ο Θωμάς Β. Ζιώγας

Πρόσφατα, τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2026, μεγάλη δημοσιότητα έλαβε στα ΜΜΕ η δημοσίευση στο International Journal of Speleology μελέτης Τσέχων σπηλαιολόγων για τα **Βρωμονέρια**, τα οποία κείνται εγγύς στη μεθόρια γραμμή με την Αλβανία, στη δεξιά όχθη του Σαραντάπορου ποταμού, δυτικά και κατάντη από τη γέφυρα Δερβενίου/Σκορδίλη σε απόσταση από αυτήν μικρότερη από 1 χλμ και ανήκουν τώρα στην Αλβανία, βρίσκονται δε περίπου σε ισαπόσταση από τις κωμοπόλεις Κόνιτσα και Λεσκοβίκι. Στη θέση αυτή υπάρχει ιαματική πηγή με μεγάλη παροχή νερού θειώδους οσμής (ως κλούβιο αβγό), εκ της οποίας πήρε ο τόπος την ονομασία Βρωμονέρια. Στους τωρινούς χάρτες της Google η θέση σημειώνεται ως Ancient Thermals. (= παλιά ιαματικά νερά). Μαρτυρία για την πηγή έχουμε από τον Βασ. Νικολαΐδη(1), ο οποίος, πορευόμενος τον Νοέμβριο του 1850 από Κόνιτσα προς Λεσκοβίκι, διαβαίνει τη γέφυρα και σημειώνει « ... Η οδός διαβαίνει τον ποταμόν, παρά τη δεξιά όχθη του οποίου υπάρχει **πηγή ψυχρού μεταλλικού νερού και υδρόμυλος...** », χωρίς να αναφέρει κάτι περί λουτρών, διότι, λόγω εποχής, δεν λειτουργούσαν και δεν είδε λουόμενους. Ο χώρος αυτός, πριν το 1923 όταν ορίστηκαν επί του πεδίου τα σύνορα, ανήκε μερικώς στη χωρική έκταση του ελληνόφωνου μικρού χωριού **Κούκιτσι(2)** όσο αυτό υπήρχε (αναγράφεται με 15 σπίτια το 1850 στο βιβλίο της σημ. 1), και εν μέρει στην κοντινή Πυξαριά (Πλιθούκι), η έκταση της οποίας εκτεινόταν και κατάντη της γέφυρας, δυτικά του βουνού Σκορδίλη (υψόμ. 622 μ) μέχρι το πρώτο κατερχόμενο ρέμα ως υδατοκρίτη, και την ονόμαζαν Κάτω Βρωμονέρια.

Από πολύ παλιά, οπωσδήποτε όμως από το 1850 και μετά που υπάρχουν κάποιες γραφές, άνθρωποι με παθήσεις προσέρχονταν εδώ, κατά τους θερμούς καλοκαιρινούς μήνες, και έκαναν θεραπευτικά λουτρά μέσα σε νερόλακκους, φυσικούς ή τεχνητούς, γεμάτους με αυτό το νερό. Διέμεναν δε σε πρόχειρα παραπήγματα, κοινώς τσαντρία, τα οποία έστηναν κατά μήκος της θέσης της πηγής, αυτοεξυπηρετούμενοι και εξ ιδίων σιτιζόμενοι. Με την πάροδο του χρόνου, οι ανέλεγκτοι μουσουλμάνοι Αλβανοί μπέηδες του Λεσκοβικίου ιδιοποιήθηκαν τον χώρο και τις πηγές, ιδίως την περίοδο 1881/88 όταν το μέρος υπήχθη στο ολιγόχρονο βιλαέτι Λεσκοβικίου. Έφτιαξαν εκεί κάποια μόνιμα κτίσματα λουτρικών εγκαταστάσεων και διαμονής, για την προσέλκυση ευπορότερων πελατών προς πορισμόν χρημάτων από μισθώσεις, ονόμαζαν δε το μέρος αλβανιστί Vromoner ή Vallanica (= λουτρό/βαλανείο), αμφότερα ελληνογενή. Και ως παράδειγμα αναφέρω τον εξ Ιωαννίνων τραπεζίτη **Ιωάννη Λούλη**, μέγα χορηγό της κατασκευής της γέφυρας Αώου στην Κόνιτσα, ο οποίος «..... διερχόμενος (1869) εκ της πόλεως ημών δια τα εν τη επαρχία Κονίτσης κείμενα θειούχα θερμά λουτρά, είδε τας δυστυχίας υφ' ων εμαστίζετο η πόλις ημών ». Ερείπια αυτών των κατασκευών διασώζονται ακόμη εκεί.

Λεπτομερής περιγραφή των λουτρών αυτών, εν έτει 1893, και του τρόπου που λειτουργούσαν υπάρχει στο ακόλουθο κείμενο:

[Πηγή: Βιβλιοθήκη Βουλής | εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο 68/31-12-1893, σ. 3]

ΛΟΥΤΡΑ ΒΡΩΜΟΝΕΡΙΟΥ

Μεταξύ Κονίτσης και Λιασκοβικίου, εις την μέσση ακριβώς απόστασιν εις θέσιν ρωμαντικωτάτην, κείται αι θειοπηγαί του Βρωμονερίου. Ούτε ξενοδοχεία μεγάλα και ευρύχωρα, ούτε λουτρώνες και τεχνικά έργα θα κινήσωσιν εις τον θαυμασμόν τον επισκέπτην, αλλ' ό,τι κυρίως θα εκπλήξη αυτόν ότι θα διαθέση αυτόν ευαρέστως και φαιδρύνη είνε τα φυσικά θέληττρα και αι φυσικαί καλλοναί του τόπου. Τα ύδατα ταύτα, εξερχόμενα εκ των υπωρειών βουνού τινος υψηλού, ενδεδυμένοι υπό δένδρων και θάμνων αιθαλών, χύνονται εις τον ποταμόν⁽³⁾ κάτωθεν αυτών σχεδόν ρέοντα και ορμητικόν, όστις πηγάζων πλησίον Κερασόβου και Πυρσογιάννης εκβάλει εις Αών ολίγον κατωτέρω της συμβολής τούτου μετά του Βοιδομάτη.

Άντικρυ υψούνται υπερηφάνως αι υψηλόταται και χιονοσκεπείς κορυφαί της Μήριτζας⁽⁴⁾ προς το

μέρος δε της Κονίτσης αι του όρους Παπίγκου⁽⁵⁾. Απέναντι των πηγών εις την αριστεράν όχθην του ποταμού, διότι αι πηγαί επί της δεξιάς κείται, εκτείνονται επίσης δάση μεγάλα χρησιμεύοντα προς βοσκήν των ποιμνίων και ως κρυσφήγετον των ληστών. Ημίσειαν ώραν μακράν των θειοπηγών προς τα άνω υπάρχει γέφυρα(6), δι' ης διέρχονται οι από Κονίτσαν εις Λιασκοβίκιον μεταβαίνοντες, εκτισμένη επί Αλή-πασσά εις θέσιν απόκρημνον επί αποτόμων βράχων. Άμα ο εκ Κονίτσης ερχόμενος φθάση επί της γεφύρας ταύτης αισθάνεται οσμήν αηδή, αλλ' ουχί άγνωστον, ομοία τη από σεσηπότων ωών αναδιδομένη, ήτις διαχειτάι εις την πέριξ ατμόσφαιραν και την οποίαν δυσκόλως ανέχεται η λεπιοτέρα ρις των γυναικών, ιδία κατά τας πρώτας ημέρας.

Ως ανωτέρω είπομεν, ξενοδοχεία και κλίνας αναπαυτικάς μη αναμένετε να εύρητε εις τα άγρια εκείνα μέρη τα υπό των ολιγαρκών Αλβανών κατοικούμενα. Λάβετε οποιοδήποτε εκ των καθ'

Απόσπασμα από τον ιδιόχειρο χάρτη (1937) του Χαράλαμπου Ν. Ρεμπέλη, με την περιοχή Βρωμονέρι στο κέντρο. [Αρχείο: Γιώργου Μάρραιη]

οδόν κειμένων και τινα ξύλινα παραπήγματα και θα έχετε προ των οφθαλμών σας τα καταλύματα των ασθενών. Εύκολον εντεύθεν να εννοήσητε ότι κατά Ιούνιον και Ιούλιον, ότε η συρροή είναι μεγάλη, δέκα άτομα διαμένουσιν εν τω αυτώ δωματίω.

Μετά την άφιξιν εκάστου ασθενούς ο επιστήμων και ρέκτης ιατρός κ. Λουκάς Δημάρατος⁽⁷⁾, όστις και διευθυντής και νοικοκυστάς είναι, επισκέπτεται αυτό και διατάσσει εις ποία ύδατα θα λούηται, είναι τα φυσικά δηλαδή ή τα θερμά. Και τα μεν φυσικά, έχοντα θερμοκρασίαν 270 °Ε⁽⁸⁾, άμα εξερχόμενα του εδάφους συνάγονται εις δύο δεξαμενάς εκούσας μέγεθος μεγάλης αιθούσης

εν αις εισέρχονται οι λουόμενοι ανά 5-10 ομού. Τα δε θερμά παρασκευάζονται εντός λουτήρων δια ζέσεως του ύδατος εν μεγάλω λεβήτι.

Ός προς την τροφήν είναι αληθές ότι αφ' ότου ο κ. ιατρός ανέλαβε, προς αποφυγήν των αποπιών και των καταχρήσεων, και το ξενοδοχείον, διάγει τις ανέτως και ευθηνώς, διότι και κρέας είναι άφθονον και γάλα και οίνος μέλας και ποτά διάφορα, μάλιστα κονιάκ Καμπά, και ζύθος, άπαντα εις τας συνήθεις τιμάς. Πάντα δε ταύτα οφείλονται εις τον δραστήριον ιατρόν, όστις, δια της ευγενούς συμπεριφοράς του και των προσπαθειών του προς ανετωτέραν των πελατών του διαμονήν, καθυποχρεοί άπαντας.

Τιμή ωρισμένη δι' έκαστον άτομον είναι πέντε γρόσια δια λουτρά και κατοικίαν, οι πλείστοι δε, εκτός τούτων, ουδέν περισσότερον ή ελάχιστα δίδουσι δι' αγοράν τροφίμων, καθ' όσον συναποκομίζουν οίκοθεν τα αναγκαϊότερα προς διατροφήν· εκ τούτου εννοητέον ότι αι υγιειναι

Λουτρά Πυξαριάς (Πλιθουκίου) την εποχή του μεσοπολέμου 1925/35. Ο καθιστός περί το τραπέζι με τη γραβάτα μάλλον είναι ο επιχειρηματίας Γεώργιος Χ. Φίλιος. [Πηγή: Αρχείο και προσφορά Φάνη Βαρδάκη, εκ Πύργου]

συνθήκαι παραμελούνται και μικρά σημασία εις αυτάς δίδεται.

Οι περισσότεροι εκ των επισκεπτομένων χάριν θεραπείας τα λουτρά προέρχονται εκ Ζαγορίου, αλλά και εκ των Πωγωνίου και εξ Ιωαννίνων και Κονίτσης πολλοί προσέρχονται. Τακτικός δε πελάτης κατ' έτος είναι και ο άγιος Βελλάς. Εκ των επισήμων επισκέπτονται συχνά τα λουτρά ο διοικητής⁽⁹⁾ Ιωαννίνων, πολλοί βέηδες εκ Κονίτσης και Λιασκοβικίου, και οι δύο πασσάδες Λιασκοβικίου Κιανή-πασσάς και Αλή-πασσάς ο και ιδιοκτήτης, όστις κατά την ομολογίαν πάντων είναι ευγενέστατος, φροντίζει δε λίαν περί της διαρρυθμίσεως των λουτρών· εις τας φροντίδας δε αυτού κατά μέγα μέρος οφείλεται η άκρα ησυχία εις τον άγριον εκείνον κλεφτότοπον.

Καταλήγοντες προσθέτομεν ότι περί της ακριβούς συστάσεως των υδάτων τούτων πολλά λεπτομέρειαι δεν είναι γνωσταί, διότι χημική ανάλυσις αυτών μέχρι τούδε δεν εγένετο, πιθανώτατα όμως να γίνη λίαν προσεχώς, διότι και τούτο είναι εν εκ των πρώτων μελημάτων του πασσά. Προφανές όμως και κατάδηλον είναι ότι, εξ όλων των ενεχομένων στοιχείων, πλεονάζει εις μεγάλην αναλογίαν το θείον, ως καταφαίνηται εκ της θειώδους οσμής, της κυανίζουσης χροιάς των υδάτων και των πολλών επί των τοίχων εξανθήσεων του θείου.

Η ιαματική δύναμις των λουτρών, κατά την κρατούσαν κοινήν γνώμην και παποίθησιν, είναι μεγάλη, οι δε ασθενείς αθρόοι και μετά πεποιθήσεως μεταβαίνουνσι. Ιδία ωφελοῦσι κατά των δερματικών παθήσεων, των ρευματισμών, των αρθροπαθειών, της χρονίας φαρυγγίτιδος, του άσθματος και των άλλων πνευμονικών νόσων. Τα εκ των λουτρών όμως θεραπευτικά αποτελέσματα θα ήσαν μείζονα και εντελέστερα, αν μετά τούτων συνεδυάζοντο και αι λοιπαί υγιειναί συνθήκαι.

Τοιαῦται εν συντόμῳ αι θειοπηγαί του Βρωμονερίου, αίτινες θα καθίσταντο μοναδικά λουτρά εν Ηπείρῳ, αν οι μεν επισκεπτόμενοι ταῦτα

απεφάσιζον να ανοίξωσι πλείοτερον το βαλάντιόν των, ο δε ιδιοκτήτης να οικοδομήσῃ νέους και ευρυχώρους ξενώνας, ότε πολλοί θα μετέβαινον ουκί μόνον επιζητούντες θεραπείαν ως νυν, αλλά και διασκέδασιν.

Μετά τον 1^ο παγκόσμιον πόλεμον και τα γεγονότα που ακολούθησαν, όπως η οριστικοποίηση της ένταξης του χώρου στην αλβανική επικράτεια το 1923, αυτά τα λουτρά στα Βρωμονέρια χάθηκαν για τους Έλληνες, ασθενείς ή επιχειρηματίες. Και ο κ. Γιώργος Χ. Φίλιος, καταγόμενος από το κοντινό Μολυβδοσκέπαστο (τέως Διπαλίτσα), που εκείνη την εποχή τα κατείχε και τα διηύθυνε πολλά ζημιώθηκε. Τούτο στάθηκε ικανό, ως υποψία και κίνητρο, να φημολογηθεί ότι αυτός χρηματοδότησε και οργάνωσε τη δολοφονία των μελών της ιταλικής επιτροπής (τον στρατηγό **Ενρίκο Τελίνι** και 4 συνοδούς του), οι οποίοι όριζαν επί του εδάφους τη μεθόρια γραμμή. Το φονικό αυτό έγινε το 1923 στη θέση Ζέπι κοντά στην Κακαβιά. Παρ' όλο που αυτό ποτέ δεν αποδείχτηκε, εις αντίποινα οι Ιταλοί βομβάρδισαν και κατέλαβαν προσωρινώς την Κέρκυρα με αρκετά θύματα αμάχων. Σημειώνω ότι ο κ. Φίλιος, μετά την απώλεια των λουτρών στη θέση Ντομονερί, συνέχισε στη διάρκεια του μεσοπολέμου τις λουτρικές δραστηριότητές του στα άλλα Βρωμονέρια, ανάντη από τη γέφυρα Δεβενίου/Σκορδίλη, όπου ήσαν τα λουτρά Πλιθουκίου. Το διαφημιστικό του 1933 και η φωτογραφία που δημοσιεύονται εδώ αυτό δείχνουν.

Κατά τις γραφές στον τύπο, σε αυτήν την περιοχή Ντομονερί, τον **Φεβρουάριο** του 2025, οι Τσέχοι σπηλαιολόγοι διέκριναν μια στήλη ατμού⁽¹⁰⁾ να υψώνεται από τον λόφο ενός σπηλαίου (σπήλαιο τύπου Atmos), ασφαλώς από συμπύκνωσης υδρατμών λόγω χειμώνας. Όταν μπήκαν μέσα, τηρώντας όλα τα μέτρα προστασίας, βρήκαν μια τεράστια θερμική λίμνη (λίμνη τύπου Neuron) σε βάθος περίπου 127 μ κάτω

από την επιφάνεια του λόφου. Με σύγχρονα όργανα μέτρησαν τα σχηματικά μεγέθη της λίμνης και άλλα γεωφυσικά και χημικά στοιχεία (θερμοκρασία, υδρόθειο, κ.λπ.) τα οποία είναι εντυπωσιακά. Έχει εμβαδόν επιφάνειας 3200,60 τμ, όγκο νερού 8355,00 κμ, μέγιστο μήκος 138,30 μ, πλάτος 42,00 μ και βάθος 7,46 μ. Βρέθηκε ότι η θερμοκρασία του νερού στη λίμνη είναι σταθερή στους **26° C**, οι πηγές του πέριξ χώρου τροφοδοτούνται από τη λίμνη με 200 λίτρα/δευτ. και έχουν την ίδια σύνθεση και θερμοκρασία, ενώ το όλο σύστημα ροής προσομοιάζει σε πολύπλοκο δίκτυο σωληνώσεων.

Για την όλη εικόνα των λουτρών της περιοχής αναφέρω ότι και ανάντη από τη γέφυρα Δερβενίου/Σκορδίλη επί αρκετό μήκος αμφότερες οι παρόχθιες περιοχές καλούνται Βρωμονέρια, και εκεί υπήρχαν - και υπάρχουν ακόμη - λουτρά, τόσο στη δεξιά όχθη του Σαραντάπορου τα λουτρά Πυξαριάς (Πλιθουκίου), όσο και στην αριστερή όχθη τα λουτρά Καβασιλών, αναγράφονται δε έτσι και στους ιδιοχειρικούς χάρτες που σχεδίασε το **1937** ο δάσκαλος Χαράλ. Ν. Ρεμπέλης από τη Βούρμπιανη. Αν όλα αυτά συνδυαστούν με τα όχι πολύ μακριά ευρισκόμενα ατμούχα λουτρά Αμαράντου (Ιζβόρου), τότε μπορούμε να συμπεράνουμε ότι πρόκειται για ένα ενιαίο ενεργό γεωθερμικό πεδίο, όπου το νερό κυκλοφορεί στις διάφορες υπόγειες σπηλαιώσεις και αναβλύζει όπου βρίσκει διέξοδο. Την αφθονία πηγών με αρκετή παροχή νερού σε όλο αυτό τον χώρο μαρτυρούν και τα παλιά ονόματα⁽¹¹⁾ των χωριών που βρίσκονται σε αυτόν, τα οποία όλα σχετίζονται με νερό και πηγές, π.χ. Πλιθούκι (= Λουτράκι), τα Καβάσιλα (= κοιλώματα/λάκκοι με νερό), Πλάβαλη (= κολυμπισμένη), Ίζβορος (= Πηγή). Ακόμη και την υπόγεια σπηλαιώδη δομή αποκαλύπτουν ένια τοπωνύμια, όπως π.χ. οι «Μπέζγτανες» (= Άβυσσοι, Απύθμενες, Αχανείς) εγγύς στα λουτρά Αμαράντου. Φαίνεται πως οι πάλοι ποτέ κάτοικοι της περιοχής, Έλληνες ή επήλυδες αλ-

λοεθνείς, κάτι είχαν υποψιαστεί για την σπηλαιώδη υπόγεια γεωλογική δομή του χώρου και τους έδωσαν αυτά τα ονόματα.

Σημειώσεις

1. Στο χειρόγραφο βιβλίο "Στρατιωτική γεωγραφία της Ευρωπαϊκής Τουρκίας, και ιδίως των ομόρων της Ελλάδος επαρχιών, ήτοι Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ηπείρου και Αλβανίας", εν Αθήναις 1851, του Βασ. Νικολαΐδη.
2. Από το Κούκιεσι διερχόταν η τακτική οδός/τρίβος που ανηφόριζε από το εγγύς στη γέφυρα Δερβενίου/Σκορδίλη Βρωμονέρι προς το Λεσκοβίκι. Από το χωριό αυτό κατάγεται και το γένος Κουκέσης στην Κόνιτσα.
3. Είναι ο Σαραντάπορος ποταμός ο οποίος κατέρχεται από τα Μαστοροχώρια, τον οποίο ο Βασ. Νικολαΐδης της σημ. 1, το 1850, τον διάβηκε στη γέφυρα της σημ. 6, και τον γράφει με δύο ονόματα Λούπιτζκας (Σαραντάπορος).
4. Άλλη γραφή του βουνού Νεμέρτσικα (Αέροπος). Το 1850, ο Βασ. Νικολαΐδης της σημ. 1, το γράφει Μέρτσικα.
5. Είναι το όρος Τύμφη, πάνω από το χωριό Πάπιγκο.
6. Είναι η γνωστή τοξωτή γέφυρα Δερβενίου/Σκορδίλη, η οποία ανατινάχτηκε το 1948 από τον Ελληνικό Στρατό, στη διάρκεια του εμφυλίου 1946/9.
7. Καταγόταν από τη Βούρμπιανη της Κόνιτσας.
8. Η γραφή 270 Έ μάλλον είναι τυπογραφικό λάθος του πρωτοτύπου. Τη διορθώνω σε 270 C, γιατί και τώρα (2025) από τους σπηλαιολόγους μετρήθηκε 260 C.
9. Διοικητής Ιωαννίνων το 1893 ήταν ο Αχμέτ Χιβζή πασάς, επί πολλά έτη (1889-1897) βαλής στα Ιωάννινα.

10. Δεν ήσαν οι πρώτοι που το παρατήρησαν. Ο Fr. Rouqueville (1779-1838) αναφέρει πως ο Αλήπασας του είπε ότι σε εκείνα τα βουνά εμφανίζονταν συχνά καπνός.

11. Βιβλίο "Τοπωνύμια και Οικωνύμια των Μαστοροχωρίων της Κόνιτσας", Αθήνα 2013, του Θωμά Β. Ζιώγα.

ΛΟΥΤΡΑ ΠΥΞΑΡΙΑΣ
(ΝΕΑ ΒΡΩΜΩΝΕΡΙΑ)
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΙΛΙΟΣ

Τῇ συνεργασίᾳ τῶν συνεταίρων Χορήστου καὶ Ἡρακλείου Παπαρησιῶτου διευθυντῶν τοῦ ἐν Κονίτῃ Ξενοδοχείου «Ἀβέρωφ» φημισμένων διὰ τὴν διακρίνουσαν αὐτοὺς τάξιν προθυμίαν καὶ καθαριότητα

Περίοδος Λειτουργίας
Ἀπρ 10 ἡμέρας Ἰουνίου — Τέλη Σεπτεμβρίου
Λευτῆρας Εὐρωπαϊκοί, νεόδημοι, Ξενοδοχεῖον νεόκτιστον μετὰ πάσης ἀνάσεως, ἐπιπλακαίνουσαν ἑστιατόριον μετὰ φεύου.

ΤΡΟΦΗ ΚΑΘΑΡΑ καὶ ΑΦΘΟΝΟΣ
ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἰωάννινά—Λευτρά κατ' εὐθείαν μέχρι Μέρτζανης ἢ Κονίτσας (ξενοδοχείον Ἀδελφῶν Παπαρησιῶτου ὁ Ἀβέρωφ δι' αὐτοκινήτων καὶ ἐκείθεν κατ' εὐθείαν Λευτρά δι' ὑποζυγίων.

Πληροφορίαι: Προκτορεῖον Μάλικκα (Ὁδὸς Καραϊσκάκη ὅπισθεν ξενοδοχείου Λαδώνης)
Ἀδὰμ Παπαδοπούλου (ὁδὸς Ἀνεξαρτησίας καὶ Χρ. Χρήστου (ὁδὸς Ἀνεξαρτησίας ἀριθ. 112)

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τὰ λευτρά δι' ἐγκαταστάσεως τηλεφώνου ἐξασφάλισαν τὴν τηλεφωνικὴν καὶ συνεπῶς καὶ τηλεγραφικὴν συγκοινωνίαν καθ' ὅλον τὸ Κράτος.

Διαφημιστικό για τα λουτρά **Πυξαρίας** (Πλιθουκίου), δημοσιευμένο στην εφημερίδα «Ηπειρωτικός Αγών» των Ιωαννίνων, φύλλο της 24-06-1933. [Πηγή: Ψηφιακό αρχείο Βιβλιοθήκης της Βουλής]

Η γέφυρα Δερβενίου/Σκορδίλη τις πρώτες μέρες του πολέμου 1940. Όψη ανάντης. Ιταλική φάλαγγα πάνοπλων στρατιωτών εισέρχεται στην Ελλάδα. [Πηγή: Διαδίκτυο, από ιταλικές εφημερίδες της εποχής]

Βιογραφικά 4 γηγενών

Γράφει ο Χαρίλαος Γ. Γκούτος
Όμ. Καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου

Στόν τόμο Α΄ (σελ. 341-346) καί στόν τόμο Β΄ (σελ. 109-12, 124-6) τοῦ βιβλίου μου «Ἀπό τήν ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας», κατέγραψα βιογραφικές πληροφορίες γιά κάμποσα πρόσωπα, τά ὁποῖα κατάγονταν ἀπό τήν ἐπαρχία Κόνιτσας, γεννήθηκαν πρίν ἀπό τό 1820 καί διακρίθηκαν ἐκεῖ ἢ ἄλλοῦ μέχρι τό 1850 γιά κάποιες δραστηριότητές τους. Στήν ἴδια κατηγορία διακριθέντων προσώπων ἀνήκουν καί οἱ ἐξῆς 4 γηγενεῖς.

1.- Ρίζος Κύρκας Δημάρατος, Βουρμπιανίτης, 1801-1860;

Ὁ Βουρμπιανίτης φιλόλογος Βασ. Δημάρατος (1882-1961) ἔγραψε γι’ αὐτόν τά ἐξῆς, βάσει πληροφοριῶν πού ἔλαβε κυρίως στό Βουκουρέστι τό 1910 ἀπό τόν καθηγητή Ζωσιμᾶ Δημάρατο, γιό τοῦ καπετάν Γιάννη, ἀδελφοῦ τοῦ Ρίζου: Γεννήθηκε τό 1801, ἦταν γιός τοῦ Κύρκας Δούμαρη, ἀδελφοῦ τοῦ Κώστα Βουρμπιανίτη, γραμματέα τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Σέ Μηνιαῖο τῆς Βούρμπιανης ἔγραψε: «Ρίζος Κύρκας 1812». Ἐνας συγγενής του, πού ἦταν εὐκατάστατος στό Βουκουρέστι καί ἦλθε στό χωριό τό 1813, τόν πῆρε στό Βουκουρέστι καί φρόντισε νά σπουδάσει ἐκεῖ καί στήν Γερμανία. Τό 1821 μετέσχε στόν Ἱερό Λόχο, προσλήφθηκε ἀπό τόν Ἀλ. Ὑψηλάντη ὡς γραμματέας του καί μετέβαλε τό ἐπώνυμό του σέ «Δημάρατος». Ἦλθε στήν Ἑλλάδα καί ἀνακατεύτηκε στήν πολιτική μέ τόν Καποδίστρια καί μέ τόν Ὁθωνα, ἔγινε γραμματέας στό Ὑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν καί ἀρμόδιος γιά τήν χορήγηση ἐθνικῶν γαιῶν σέ ἀγωνιστές τοῦ 1821. Ἐλαβε καί αὐτός ἕνα οἰκόπεδο στό Πασαλιμάνι. Μετέσχε μεταξύ τῶν πρώτων στήν ἐπανάσταση τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843. Δυσκολευόταν νά συνεργασθεῖ μέ τούς Βουαρούς, γι’ αὐτό ἐπέστρεψε ἀπογοητευμένος στό Βουκουρέστι, παίρνοντας μαζί του καί τόν προαναφερθέντα Ζωσιμᾶ, ἀφοῦ πρῶτα ἐπώλησε τό οἰκόπεδο καί ἐπισκέφθηκε τήν γενέτειρά του.¹

Κατά τόν ἱστορικό Γ. Ἀσπρέα, μεταξύ τῶν ἑξὶ ἐκατόνταρχων τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ἦταν καί «ὁ Ρίζος, ἀγνώστου βαφτιστικοῦ ὀνόματος ἀπό τά Ἰωάννινα», ὁ ὁποῖος εἶχε μεταφράσει τήν «Ζαῖρα» τοῦ Βολταίρου. Θεωρῶ ὅτι πρόκειται γιά τόν ἐν λόγω Ρίζο, ὁ ὁποῖος ἀπέκρυψε τό ἐπώνυμό του πρὸς ἀσφάλειά του. Κατά τόν ἀγωνιστὴ πλοίαρχο Ἀλ. Κριεζή, ὁ Ρ. Δημάρατος ἠπειρώτης μετέφρασε ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ τό βιβλίο τοῦ Δημ. Σαλτσέλη Κυδωνιέως «Ἱστορία τῶν ναυμαχιῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως».²

Σέ ἔγγραφα τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους, βρῆκα τίς ἐξῆς πληροφορίες γιά τόν Ρίζο Κ. Δημάρατο: α) Διορίσθηκε στό Ὑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν, μέ τό Βασιλικό Διάταγμα 12636 9/21.5.1834, ὡς Ὑπουργικός Γραμματεὺς α΄ τάξεως καί ἐργαζόταν τό 1838 στήν Στρατιωτικὴ Ἐπιτροπὴ μέ μι-

σθό 200 δρχ. β) Ἀναφορά τοῦ Ὑπουργοῦ στὸν Ὅθωνα: Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1839 στάλθηκε στὸν δῆμο Εἰδυλλίας Μεγαρίτιδος [Βίλια] γιὰ νὰ ἐλέγξει μὲ ἀνακρίσεις τὴν νομιμότητα μιᾶς δημοπρασίας τοῦ δήμου, ἀπασχολήθηκε ἐκεῖ ἐπὶ 19 ἡμέρες, δικαιοῦται ἀποζημίωση 51 δρχ. καὶ ἡμερήσιο ἐπιμίσθιο 3 δρχ. γ) Ἀναφορά τοῦ Ὑπουργοῦ στὸν Ὅθωνα: Τὸν Μάιο τοῦ 1839 στάλθηκε στὶς ἐπαρχίες Κυναίθης καὶ Αἰγιαλαίας, ἀπασχολήθηκε ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς μῆνες καὶ κατόρθωσε, μὲ ἐντιμότητα καὶ ζῆλο, νὰ ἀποκαλύψει καταγγεληθεῖσες καταχρήσεις τοῦ ἐκεῖ οἰκονομικοῦ ἐπιτρόπου, δικαιοῦται ἀποζημίωση γιὰ τίς δαπάνες μετακινήσεών του, ἐνοικίασης κατοικιῶν του καὶ διατήρησης τῆς οἰκίας του στὴν Ἀθήνα. δ) Τὸ 1842 δὲν ἀναγράφεται τὸ ὄνομά του στὸν πῖνακα προσωπικοῦ τοῦ Ὑπουργείου.³

Τὴν 6.4.1848 ὁ Μακρυγιάννης καὶ ἄλλοι ἑκατὸ περίπου ὀρκίσθηκαν νὰ παρέχουν στοὺς σκλάβους ὁμογενεῖς χρηματικὴ βοήθεια καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζονται γιὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν. Τὸ κείμενο τοῦ ὄρκου ὑπέγραψε καὶ ὁ Ρίζος Κυρίκου, δηλαδὴ ὁ Ρίζος Κύρκα (Δημάρτος).⁴

Ὁ ἀδερφός του καπετάν Γιάννης προφανῶς εἶχε διατελέσει ὀπληρχηγὸς κάποτε. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1845 ἦταν γραμματέας τοῦ συνταγματάρχου ἱ. Κώστα καὶ ἀνέφερε σὲ αὐτὸν τὴν πληροφορία του ὅτι ὁ Μακρυγιάννης καὶ ἄλλοι 200 περίπου ὑπέγραψαν κείμενο ὄρκου, δηλώνοντας σὲ αὐτὸ ὅτι ἀρνοῦνται τὸ Σύνταγμα τοῦ 1843, ἀλλὰ παραμένουν πιστοὶ στὸν βασιλιά. Τὴν 14.9.1845 τὸ Συμβούλιο Πλημμελειοδικῶν Ἀθηνῶν ἔκρινε ὅτι ὁ ἱ. Δημάρτος δὲν περιλαμβάνεται στοὺς κατηγορουμένους γιὰ σύσταση ἀθέμιτης ἐταιρείας⁵. Ὁ προαναφερθεὶς φιλόλογος Βασ. Δημάρτος ἔγραψε γι' αὐτὸν τὰ ἑξῆς: «Ἦταν θεότρελος ὅλα του τὰ χρόνια... ἔμμενε ἀσύδοτος στὴν Ἀθήνα», ἐνῶ τὰ ἔξοδα τῆς οἰκογενείας του στοὶ χωριὸ τὰ πλήρωνε ὁ ἀδελφός του Ζήσης. «Μετὰ τὴν ἔξωση τοῦ Ὅθωνα (1862), σάν τρομερός ἐπαναστάτης πού ἦταν, εἶχε μπαλωθεῖ λεφτά, πῆγε μεγάλος καὶ τρανός στοὺς χωριὸ καὶ μετέσχε στὸν πλειστηριασμό τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἐξώσει τὴν Ζήσaina⁶.

2.- Γεώργιος ἱ. Ζούκας ἢ Γούναρης, Κερασσοβίτης, 1790-1860;

Στὸ στράτευμα πού μετακίνησε ἀπὸ τὴν Ἠπειρο στὸ Μεσολόγγι ὁ Ὁμέρ Βρυώνης, πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων, τὸ 1822, ὑπηρετοῦσε καὶ ὁ Γεώργιος Ἰωάννου Ζούκας ὡς κυνηγὸς γουνοφόρων θηραμάτων. Ὁ Ζούκας ἔτυχε νὰ πληροφορηθεῖ ὅτι ὁ Ὁμέρ Βρυώνης ἀποφάσισε μυστικὰ νὰ ἐπιτεθεῖ στὸ Μεσολόγγι αἰφνιδιαστικὰ τὴν νύχτα τῶν Χριστουγέννων. Ἐχοντας τὸ δικαίωμα ὡς κυνηγὸς νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ στρατόπεδο, ἔσπευσε κοντὰ στὸ Αἰτωλικὸ τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ εἰδοποίησε τοὺς ἐπιβαίνοντες σὲ πλοιάριο Ἑλλήνες γιὰ τὴν ἐπικείμενη γενικὴ ἔφοδο τῶν Τούρκων. Ἔτσι, οἱ πολιορκούμενοι στὸ Μεσολόγγι προετοιμάσθηκαν γιὰ τὴν ἄμυνά τους καὶ μπόρεσαν νὰ ἀποκρούσουν τὴν ἐπίθεση τῶν Τούρκων, κρατῶντας τὸ Μεσολόγγι ἐλεύθερο. Τὸ Ἐκτελεστικὸ Σῶμα σημείωσε σὲ ἔγγραφό του τὸ 1824 ὅτι ἡ εἰδοποίηση τοῦ Γ. Ζούκα «ἔσωσε τὴν πόλιν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ μὲ τὸ νὰ ἔλαβον τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα» καὶ ὅτι γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ θὰ τοῦ δοθεῖ ἀμοιβὴ 1500 γροσίων.

Ἀκολούθως ὁ Ζούκας ὑπηρετῆσε σὲ ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ σώματα μέχρι τὸ 1833, ὅποτε ἐγκαταστάθηκε στὸν χώρὸ τῆς μονῆς τῆς Ἀγίας Ἐλεούσας στὴν Κλεισούρα Μεσολογγίου, συντηρούμενος ἀρχικῶς μὲ τὰ φιλοδωρήματα τῶν διαβατῶν στοὺς ὁποίους ἔδινε νερό, ἔπειτα δὲ ὡς μοναχὸς τῆς μονῆς, τὴν ὁποία καὶ ἀνακαίνισε.

Τὸ 1824 ὑπέγραψε σὲ αἴτησή του μὲ τὸ ὄνομα Γεώργιος Ἰωαννίνης ἐπειδὴ πρὶν ἀπὸ τὸ 1822 κατοικοῦσε στὰ Γιάννενα. Στὸ προαναφερθὲν ἔγγραφο τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος ἀναφέρεται ὡς

Γεώργιος Ίωάννου Ζούκας. Οί ιστοριογράφοι Μιχ. Οικονόμου καί Νικ. Μακρής τόν αναφέρουν ως Ζούκα. Ο Σπ. Τρικούπης, ό Καν. Δεληγιάννης καί ό Άνδρέας Καρκαβίτσας τόν μνημονεύουν ως Γούναρη, επειδή κυνηγοῦσε γουνοφόρα ζῶα, ἀλλά καί ως Γιάννη, πιθανότατα ἐπηρασμένοι ἀπό τό πατριδωνυμικό του Ίωαννίτης καί ἀπό τό πατρώνυμό του Ίωάννης. Ο Κ. Κρυστάλης πληροφορήθηκε ὅτι ό ἀδελφός τοῦ ἐν λόγω ἥρωα ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἀοιδούς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καί ὅτι ἡ οἰκογένειά του «σῶζεται εἰσέτι, ἐγκαυχωμένη διά τήν ἀρχαιότητά της ἐν Ίωαννίνους»⁷

Στό περιοδικό «Κυνηγεσία», τχ τῆς 28.4.2021, γράφτηκε ὅτι ό ἐν λόγω Ίωαννίτης «καταγόταν ἀπό τό Κεράσοβο Ίωαννίνων καί ἀνῆκε στήν περίφημη γενιά τῶν Ζουκαίων, πού ἡ παράδοση τούς θέλει νά προέρχονται ἀπό τήν Μοσχόπολη». Θεωρῶ ὅτι πρόκειται γιά τό Κεράσοβο τῆς Κόνιτσας, ὅπου τό ἐπώνυμο Ζούκας ὑπῆρχε ἀπό παλιά καί ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει. Τό 1776 ἕνας Ζούκας μετοίκησε ἀπό τό Κεράσοβο τῆς Κόνιτσας στό Λιμπόχοβο τῶν Τρικάλων ⁸. Στό Κεράσοβο τῆς Κόνιτσας τό 1833 καταγράφηκε ἕνας ἀγρός πού ἀνῆκε σέ κάποιον Ζούκα ⁹ [Δ. Σαμαρᾶς, Κιράσοβο, 2002 142.]. Στό ἴδιο χωριό μιά τοποθεσία του λεγόταν «Κλῆμα τοῦ Ζούκα».¹⁰ Πιθανολογῶ ὅτι ό Γ. Ζούκας ἔζησε κατά τά ἔτη 1790-1860.

3.- Γεώργιος Τζούνης ἢ Βούτσος, Σταρισιώτης, 1775-1865

Ο Γεώργιος Παπαβασιλειάδης (περίπου 1850-1915), δάσκαλος ἐκ Σταρίτσανης, ἔγραψε τά ἀκόλουθα, τό 1914, (σέ φυλλάδιο πού ἐκδόθηκε στό Βουκουρέστι τό 1925 καί ἀναδημοσιεύθηκε στό περιοδικό «Κόνιτσα», τχ 46-48/1966), γιά τόν Γεώργιο Τζούνη:

Καταγόταν ἀπό τήν παλιά οἰκογένεια Βούτσου τῆς Σταρίτσανης, σπούδασε δέ στήν σχολή τοῦ Ψαλίδα στά Γιάννενα καί στήν Ἰόνιο Ἀκαδημία τῆς Κέρκυρας. Δίδαξε, κατόπιν προσκλήσεώς του, στήν σχολή τοῦ Μοναστηρίου (Μπιτόλια) Πελαγονίας, ὅπου μυήθηκε στήν Φιλική Ἑταιρεία. Κατῆλθε στήν Ἑλλάδα γιά νά μετάσχει στόν ἀγῶνα τοῦ 1821, γνωρίσθηκε μέ τόν Ἰ. Καποδίστρια, δίδαξε στά σχολεῖα τῆς Αἴγινας καί τοῦ Ναυπλίου, κατ' ἐντολήν δέ τοῦ Καποδίστρια μετέβη στίς βασιλικές αὐλές τῆς Πετρούπολης, τοῦ Λονδίνου καί τοῦ Παρισιοῦ γιά νά ὑποστηρίξει ἐκεῖ τά ἑλληνικά συμφέροντα. Στό Λονδίνο ἐδημοσίευσε σέ ἐφημερίδα ποίημά του, στήν ἀρχαιοελληνική γλῶσσα, ὡς ἐλεγεῖο στόν ἀποθανόντα φιλέλληνα πρωθυπουργό Κάνιγκ, γι' αὐτό οἱ συγγενεῖς τοῦ Κάνινγκ τόν εὐχαρίστησαν καί διέθεσαν τίς δαπάνες ἐπανόδου του στήν Ἑλλάδα. Μετά τήν δολοφονία τοῦ Καποδίστρια, ὁμίλησε στό Ναύπλιο ἀπό ἄμβωνα, ἀποκαλώντας τούς δράστες δολοφόνους τῆς Ἑλλάδας, γι' αὐτό οἱ ἀντικαποδιστριακοί τόν κακοποίησαν, μέ συνέπεια νά παραφρονήσει. Ἐπανῆλθε στό χωριό του καί, ὅταν συνῆλθε, ἐδίδασκε ἐκεῖ, καθώς καί στά σχολεῖα τῆς Κόνιτσας καί τῆς Μόλιντας, προσκλήθηκε δέ καί φιλοξενήθηκε δύο φορές στό Μοναστήρι ἀπό εὐπορους πρῶν μαθητές του. Πέθανε σέ πολύ μεγάλη ἡλικία. Ο γιός του Βασίλειος Τζουνόπουλος διετέλεσε δάσκαλος στήν Σταρίτσανη καί κυρίως στήν Θράκη, ἔσπευσε δέ νά μετάσχει στήν ἐξέγερση τῶν χωριῶν τοῦ Πηλίου. Βάσει τῶν παραπάνω πληροφοριῶν, πιθανολογῶ ὅτι ό Γ. Τζούνης ἔζησε κατά τά ἔτη 1775-1865, σπούδασε στήν Ἰόνιο Ἀκαδημία (ἱδρυθεῖσα τό 1823) περί τό 1825, κακοποιήθηκε στό Ναύπλιο τό 1832 ἢ τό 1833, δίδαξε στά σχολεῖα τῆς Κόνιτσας καί τῆς Μόλιντας κατά τήν δεκαετία τοῦ 1840. Ἐρεῦνησα στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους καί στήν σχετική πενιχρή βιβλιογραφία γιά τίς διδασκαλικές ὑπηρεσίες του στό Μοναστήρι καί στό Ναύπλιο καί γιά τήν κακοποίησή του ἀπό ἀντικαποδιστριακοῦς, ἀλλά δέν βρῆκα κάποια σχετική μαρτυρία. Ὡστόσο, θεωρῶ ὅτι οἱ πληροφορίες

τοῦ διακεκριμένου δασκάλου Γ. Παπαβασιλειάδη εἶναι ἀξιόπιστες καί ὄχι πλαστές καί ὅτι γι' αὐτό πρέπει νά συνεχισθοῦν οἱ ἔρευνες πρὸς συσχέτισή τους μέ ἄλλες πηγές.

4.- Κώστας Τζούνης, *Καστανιανίτης*, 1710-1780

Ὁ Σωτήρης Νταρίλλης, πού γεννήθηκε τό 1910, ἀναφέρει τά ἀκόλουθα (σέ κείμενό του δημοσιευμένο στό περιοδικό τῆς Θεσσαλονίκης «Ἡπειρος», τ. 1991 σελ. 140) γιά τόν Κώστα Τζούνη (πού πιθανολογῶ ὅτι ἔζησε κατά τά ἔτη 1710-1780, περίπου), βάσει πληροφοριῶν πού ἔλαβε ἀπό συγχωριανούς του γέροντες ὅταν ἦταν παιδί:

Καταγόταν ἀπό τήν Καστάνιανη καί ἐξελίχθηκε σέ μεγαλέμπορο προϊόντων μαλλιῶν πού προμηθευόταν στήν Πίνδο καί πωλοῦσε στήν Κων/πολη καί στήν Ὁδησσό, εἶχε δέ γραφεῖα καί ἀποθηκὲς καί στήν Πάργα. Ἀπό τούς τρεῖς γιούς του, ὁ ἕνας ἐργάσθηκε στό κατάστημα τῆς Πάργας, ὁ δεῦτερος εἶχε ἐμπορικό πλοῖο καί ἐγκαταστάθηκε στήν Ὁδησσό καί ἔπειτα στήν Πόλη, ὁ τρίτος βοηθοῦσε στήν προμήθεια μάλλινων προϊόντων.

Ἐγγονός τοῦ τρίτου γιοῦ ἦταν ὁ Νικόλαος Τζούνης (1760;-1825), ὁ ὁποῖος εἶχε σπουδάσει καί προσλήφθηκε ὡς γραμματέας στήν αὐλή τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, μετά δέ τόν θάνατο ἐκείνου πῆγε στήν Πόλη μαζί μέ τήν κυρά Βασιλική καί τόν Θανάση Βάγια καί ἀκολούθως στό Μεσολόγγι, ὅπου σκοτώθηκε. Πιθανολογῶ ὅτι εἶχε γιό τόν Ζήση Νικολάου πού ἦταν προεστός τῆς Καστάνιανης κατά τά ἔτη 1825-1843 (βλ. τ. Β' σελ. 64, τ. Α' σελ. 344).

1. Β. Δημάρατος/Ν. Ρεμπέλης, Ἱστορία τῆς Βούρμπιανης, 1996 92-96, 85. Γιά τόν Κύρκα καί τά τέκνα του, βλ. στό βιβλίο μου «Ἀπό τήν ἱστορία... τ. Α' 2017, 188 ἐπ., 426.

2. Γ. Ἀσπρέας, εἰς ἐφημ. Βραδυνή 8.6.1949, Ἀλ. Κριεζής, Ἀπομνημονεύματα, ἐπιμελ. Πρωτοψάλτη, 160.

3. ΓΑΚ'Οθωνικό Ἀρχεῖο Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φάκελλος 2, ἔγγρ. 22, 79, 83, 44, 114.

4. Ἀρχεῖον Ἰωάννου Μακρυγιάννη, ἐπιμελ. Ἰ. Βλαχογιάννη, τ. Α' 1967 441.

5. Αὐτόθι, 429-433.

6. Δημάρατος/Ρεμπέλης, ὁ.π. 89-90.

7. Γιά τά προεκτεθέντα, βλ. Κ. Κώνστας, εἰς Ἡπειρ. Ἑστία, τ. 1968 σελ. 1-8.

8. Γ. Σάρρος, Ἱστορικό λεύκωμα Κουτσούφλιανης, 2006 26.

9. Δ. Σαμαρᾶς, Κιράσοβο, 2002 142.

10. Θ. Ζιώγας, Τοπωνύμια καί οἰκωνύμια τῶν Μαστοροχωρίων τῆς Κόνιτσας, 213, 207.

Από καρδιάς

Γράφει η Όλγα Σιαραμπή

Η δύναμη της εθελοντικής προσφοράς

Το περασμένο καλοκαίρι μου ζητήθηκε να εκπροσωπήσω την Αδελφότητα και να παραλάβω την τιμητική πλακέτα στη σχετική βράβευση από την Αιμοδοσία του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου στα Πάννενα για τη διαχρονική συνεισφορά του χωριού μας.

Φτάνοντας στο Νοσοκομείο ξαναείδα γνώριμα πρόσωπα και σκέφτηκα ότι εντάξει θα πάω να κάνω κάτι διαδικαστικό. Κάτι άλλο όμως άρχισε να γίνεται. Πολλές συλλογικότητες, μεμονωμένοι άνθρωποι, γνωστοί και φίλοι άρχισαν να καταφθάνουν για να παραλάβουν τα βραβεία τους. Μια μεγάλη εκδήλωση άρχιζε και σκέφτηκα : αλήθεια πως και δεν είχα σκεφτεί ότι προφανώς και θα είχε τόση απήχηση;

Τη Δροσοπηγή τη γνωρίζω και τη ζω χρόνια πια. Εκείνη τη μέρα όμως ένιωσα πως δεν εκπροσωπούσα απλώς έναν τόπο. Εκπροσωπούσα ανθρώπους που μεγάλωσαν με την έννοια της προσφοράς χωρίς αντάλλαγμα — ανθρώπους που συνεχίζουν να δίνουν γιατί πιστεύουν βαθιά στην αξία της ανθρώπινης ζωής.

Η ανάγκη είναι πραγματική και καθημερινή

Εργάζομαι τα τελευταία 25 χρόνια στην κλινική έρευνα, στον τομέα της Ογκολογίας και της Αιματολογίας και βλέπω καθημερινά πόσο καθοριστική είναι η εθελοντική προσφορά αίματος. Πίσω από κάθε μονάδα που προετοιμάζεται για μεταγγίση, υπάρχει ένας ασθενής που δίνει τη δική του μάχη. Για πολλούς από αυτούς, το αίμα δεν είναι απλώς θεραπευτική υποστήριξη· είναι κυριολεκτικά προϋπόθεση ζωής.

Θα μπορούσα να αναφέρω πολλά παραδείγμα-

τα. Θα σταθώ όμως σε ένα.

Αναγνώρισα ανάμεσα στους προσκεκλημένους ομιλητές μια ασθενή μας που η ίδια είναι γιατρός. Ναι, δυσκολεύτηκα να τη γνωρίσω γιατί τη θυμόμουν να φοράει πάντα τη μάσκα και τις πιζάμες της. Τα μάτια όμως ίδια. Την άκουσα προσεκτικά, με δέος. Είχα δει τον αγώνα της. Εκείνη στάθηκε τυχερή και σήμερα έχει επιστρέψει πλήρως στη ζωή και την εργασία της. Συγκλονίστηκα όμως όταν τελειώνοντας την ομιλία ευχαρίστησε τους 248 διαφορετικούς ανθρώπους που την κράτησαν στη ζωή (τόσες ήταν οι φιάλες αίματος που μεταγγίστηκε κατά τη νόσηση της — τις είχε μετρήσει.) και που ενώ την ενώνουν δεσμοί αίματος μαζί τους όπως είπε, δε γνωρίζει δυστυχώς κανέναν προσωπικά.

Έτσι είναι.

Η ανάγκη για αίμα είναι συνεχής. Στην Ελλάδα χρειάζονται 550.000 – 700.000 μονάδες αίματος ετησίως για να καλυφθούν οι ανάγκες των νοσοκομείων, ενώ σε περιόδους αυξημένης ζήτησης — θερινοί μήνες, εορτές — οι ελλείψεις γίνονται ιδιαίτερα αισθητές.

Το αίμα όμως δεν παράγεται εργαστηριακά και δεν υποκαθίσταται.— απλά χαρίζεται.

Η διαδικασία της αιμοδοσίας είναι απλή και ασφαλής: διαρκεί συνολικά περίπου 30-45 λεπτά, με την ίδια την αιμοληψία να μην ξεπερνά τα 10 λεπτά. Ένας υγιής ενήλικας μπορεί να δίνει αίμα 4 φορές το χρόνο (οι άνδρες) ή έως 3 φορές (οι γυναίκες) χωρίς καμία επίπτωση στην υγεία του, ενώ ο οργανισμός αναπληρώνει σταδιακά τα κύτταρα και τον όγκο του αίματος μέσα στις επόμενες εβδομάδες. Κάθε μονάδα ολικού αίματος μπορεί να διαχωριστεί σε ερυθρά, αιμοπετάλια και φρέσκο κατεψυγ-

μένο πλάσμα, ωφελώντας έτσι έως και τρεις διαφορετικούς ασθενείς. Αν κάποιος δεν μπορεί να δώσει ολικό αίμα, μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να εξετάσει τη δυνατότητα δωρεάς αιμοπεταλίων — μια πιο εξειδικευμένη αλλά εξαιρετικά σημαντική διαδικασία για πολλούς αιματολογικούς ασθενείς.

Δωρεά μυελού οστών: Μια δεύτερη ευκαιρία ζωής

Λιγότερο γνωστή στο ευρύ κοινό, είναι η δωρεά μυελού των οστών ή σωστότερα δωρεά αρχέγονων αιμοποιητικών κυττάρων. Για ασθενείς με ορισμένες μορφές λευχαιμίας, μυελοδυσπλαστικά σύνδρομα, ή βαριές απλαστικές αναιμίες, η μεταμόσχευση αρχέγονων αιμοποιητικών κυττάρων αποτελεί συχνά τη μοναδική θεραπεία που μπορεί να οδηγήσει σε ίαση. Η επιτυχία της εξαρτάται από την εύρεση συμβατού δότη — και αυτό δεν είναι πάντα εφικτό.

Η ιστοσυμβατότητα (HLA matching) είναι αυστηρή απαίτηση: χρειάζεται ταύτιση σε πολλά απλά αντιγόνα μεταξύ δότη και λήπτη, γεγονός που καθιστά την εύρεση κατάλληλου δότη εκτός οικογένειας εξαιρετικά δύσκολη. Ο κίνδυνος αυξάνεται για ασθενείς σπάνιων εθνοτήτων ή ασυνήθιστους HLA απλότυπους. Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα εθνικά μητρώα δοτών συνδέονται μέσω ενός διεθνούς δικτύου, το οποίο αριθμεί σήμερα πάνω από 40 εκατομμύρια εγγεγραμμένους εθελοντές δότες. Ωστόσο, για πολλούς ασθενείς — ιδιαίτερα για όσους έχουν σπάνιους HLA απλότυπους ή προέρχονται από πληθυσμούς με μικρότερη εκπροσώπηση στα μητρώα — δεν βρίσκεται εύκολα συμβατός δότης.

Και τότε η αναμονή γίνεται αγωνία. Όχι μόνο για τον ίδιο τον ασθενή και την οικογένειά του, αλλά και για ολόκληρη τη θεραπευτική ομάδα. Μόνο ένας όμως μπορεί να το δώσει — ο συμβατός δότης.

Η εγγραφή ενός εθελοντή δότη ξεκινά πολύ

απλά: λήψη δείγματος σάλιου για τυποποίηση HLA και καταχώρηση στο μητρώο. Αν κάποτε ο εθελοντής δότης βρεθεί συμβατός με κάποιον ασθενή, εφόσον είναι υγιής στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και συνεχίζει να το επιθυμεί, καλείται να προσφέρει το πολύτιμο δώρο του. Σήμερα, η διαδικασία λήψης του μοσχεύματος είναι ασφαλής, οργανωμένη και πραγματοποιείται με αυστηρά ιατρικά πρωτόκολλα.

Η συνηθέστερη μέθοδος είναι η συλλογή αιμοποιητικών κυττάρων από το περιφερικό αίμα. Ο δότης λαμβάνει για 4–5 ημέρες έναν αυξητικό παράγοντα (G-CSF), ο οποίος βοηθά τα αρχέγονα αιμοποιητικά κύτταρα να μετακινηθούν από τον μυελό των οστών στο αίμα. Στη συνέχεια πραγματοποιείται κυτταραφαίρεση: το αίμα περνά από ειδικό μηχανήμα που συλλέγει τα απαραίτητα κύτταρα και επιστρέφει το υπόλοιπο στον οργανισμό. Η διαδικασία διαρκεί συνήθως 3–4 ώρες και δεν απαιτεί χειρουργείο ή γενική αναισθησία.

Σε ορισμένες περιπτώσεις επιλέγεται η λήψη μυελού απευθείας από τα οστά της λεκάνης, υπό γενική ή ραχιαία αναισθησία. Η ποσότητα μυελού που λαμβάνεται είναι μικρή και αναπληρώνεται φυσιολογικά από τον οργανισμό μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Η δωρεά πραγματοποιείται πάντα με προτεραιότητα την ασφάλεια του δότη.

Αλληλεγγύη που διαρκεί

Η Δροσοπηγή, έχει μάθει να στηρίζεται στη συλλογικότητα. Σε δύσκολους καιρούς οι άνθρωποι επιβίωσαν επειδή στάθηκαν ο ένας δίπλα στον άλλον. Αυτή η παράδοση αλληλεγγύης συνεχίζεται σήμερα μέσα από κάθε εθελοντική αιμοδοσία, από κάθε νέα εγγραφή στο μητρώο εθελοντών δοτών μυελού των οστών.

Η ενημέρωση είναι το σημαντικότερο εργαλείο απέναντι στον φόβο και τις παρανοήσεις. Αν αυτές οι λίγες γραμμές πείσουν έστω και έναν αναγνώστη να σηκώσει το манίκι, τότε η

προσφορά στο συνάνθρωπο συνεχίζεται.

Και κάτι τελευταίο:

Αν μου είχε δοθεί το μικρόφωνο εκείνη τη μέρα, θα είχα πει πως η εθελοντική αιμοδοσία στην οποία συμμετέχουμε κάθε 13 Αυγούστου είναι ίσως το σημαντικότερο μάθημα αλληλεγγύης που μπορούμε να δώσουμε στα παιδιά μας. Ακόμη κι όταν εκείνα παίζουν αμέριμνα στην πλατεία, βλέπουν. Μαθαίνουν. Και κάποτε θα συνεχίσουν κι αυτά να προσφέρουν.

Τα παιδιά του εμφυλίου: μια συγκινητική μαρτυρία ►

Αφηγείται η Κατίνα Λάρου

Το 1947, μέσα στη δίνη του εμφυλίου πολέμου, ένα μικρό χωριό της Ελλάδας βρέθηκε αντιμέτωπο με τον φόβο και την ανασφάλεια. Οι αντάρτες είχαν εγκατασταθεί στην περιοχή και οι κίνδυνοι για τον άμαχο πληθυσμό, και ιδιαίτερα για τα παιδιά, ήταν συνεχώς αυξανόμενοι. Μια καθοριστική στιγμή ήρθε όταν ο επικεφαλής των ανταρτών συγκέντρωσε όλους τους γονείς στην πλατεία του χωριού. Με λόγια γεμάτα αγωνία, τους εξήγησε ότι η κατάσταση είχε φτάσει σε οριακό σημείο. Οι βομβαρδισμοί από τα αεροπλάνα ήταν συχνοί και τα παιδιά, που κυκλοφορούσαν στους δρόμους, κινδύνευαν άμεσα.

Η απόφαση που ακολούθησε ήταν δύσκολη αλλά αναγκαία: τα παιδιά έπρεπε να φύγουν από το χωριό για να σωθούν. Οι γονείς, με βαριά καρδιά, αναγκάστηκαν να τα αποχωριστούν. Η οργάνωση της αποχώρησης έγινε γρήγορα: κάθε οικογένεια δήλωνε ένα, δύο ή τρία παιδιά. Συνολικά, περίπου 300 παιδιά ξεκίνησαν αυτό το δύσκολο ταξίδι.

Η μετακίνηση δεν ήταν εύκολη. Τα παιδιά περπάτησαν μεγάλες αποστάσεις, ενώ κάποια μεταφέρθηκαν με ζώα. Αρχικά κατευθύνθηκαν προς ορεινές περιοχές, όπου έμειναν για κάποιο διάστημα κοντά σε συγγενείς. Οι γονείς τα συνόδευαν μόνο για λίγο, πριν επιστρέψουν πίσω στο χωριό.

Στη συνέχεια, τα παιδιά μεταφέρθηκαν σε ένα χωριό κοντά στην Κόνιτσα. Εκεί χωρίστηκαν σε ομάδες και φιλοξενήθηκαν σε οικογένειες που τα φρόντιζαν σαν δικά τους. Ωστόσο, το ταξίδι τους δεν τελείωσε εκεί. Λίγο αργότερα, μεταφέρθηκαν στο εξωτερικό, φτάνοντας μέχρι τη Ρουμανία, όπου παρέμειναν για αρκετό χρονι-

κό διάστημα.

Η επιστροφή στην πατρίδα έγινε πολύ αργότερα, όταν πια οι συνθήκες το επέτρεψαν. Η εμπειρία αυτή σημάδεψε βαθιά τα παιδιά εκείνης της γενιάς, αφήνοντας πίσω μνήμες δύσκολες αλλά και γεμάτες δύναμη και αντοχή.

Η ιστορία αυτή αποτελεί μία ακόμη υπενθύμιση των δύσκολων χρόνων του εμφυλίου και των θυσιών που αναγκάστηκαν να κάνουν οικογένειες για να προστατεύσουν τα παιδιά τους. Είναι μια μαρτυρία που αξίζει να θυμόμαστε.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ 1947-1948 ΚΑΤΑΓΡΑΜΜΕΝΗ ΑΠΟ ΔΗΜΗΤΡΙΟ ΚΑΤΣΑΜΑΝΗ

ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΜΙΧΑΗΛΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ-
 ΝΟΥ
 ΖΗΚΟΥΛΗ ΚΥΡΑΤΣΩ ΤΟΥ ΘΕΟΧΑΡΗ
 ΖΗΚΟΥΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΧΑΡΗ
 ΖΗΚΟΥΛΗ ΕΥΘΑΛΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΧΑΡΗ
 ΖΗΚΟΥΛΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑ ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ
 ΖΙΩΓΑΣ ΚΥΡΗΚΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΖΙΩΓΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΜΟΥΚΟΥΛΗ ΚΥΡΑΤΣΩ ΤΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑ
 ΜΟΥΚΟΥΛΗ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ ΤΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑ
 ΠΑΤΣΙΩΤΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΓΑΖΩΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ
 ΓΑΖΩΝΑ ΟΥΡΑΝΙΑ ΤΟΥ ΗΛΙΑ
 ΓΑΖΩΝΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΤΟΥ ΗΛΙΑ
 ΜΑΚΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΜΑΚΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΜΑΚΡΗΣ ΗΛΙΑΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΛΕΚΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ
 ΛΕΚΚΑΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ
 ΓΑΖΩΝΑ ΑΓΑΘΗ ΤΟΥ ΗΛΙΑ
 ΣΙΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΣΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΣΙΜΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΣΙΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ
 ΣΙΜΟΥ ΣΤΕΡΓΙΑΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΣΙΜΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ
 ΣΙΜΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΣΙΜΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΤΟΥ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗ
 ΣΙΜΟΣ ΠΕΤΡΟΣ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΙΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΙΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΙΟΥ
 ΣΙΜΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΙΟΥ
 ΣΙΜΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΙΟΥ
 ΜΑΚΡΗ ΑΓΟΡΩ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΜΑΚΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
 ΜΑΚΡΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
 ΜΑΚΡΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
 ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΖΙΩΓΑΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΝΤΑΚΟΥΒΑΝΟΥ ΟΛΓΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΝΤΑΚΟΥΒΑΝΟΥ ΣΕΒΑΣΤΗ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΝΤΑΚΟΥΒΑΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙ-
 ΟΥ
 ΝΤΑΚΟΥΒΑΝΟΥ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΝΤΑΚΟΥΒΑΝΙΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΜΠΑΤΣΑΣ) ΤΟΥ
 ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
 ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΘΑΝΑΣΗΣ-ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕ-
 ΤΡΟΥ
 ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΠΕΤΡΟΣ ΤΟΥ ΣΤΕΡΓΙΟΥ
 ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ
 ΣΤΕΡΓΙΟΥ
 ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

ΤΖΙΜΟΥΛΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΤΖΙΜΟΥΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΤΖΙΜΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΤΖΙΜΟΥΛΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΤΖΙΜΟΥΛΗ ΑΓΟΡΩ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΤΖΙΜΟΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΤΖΙΜΟΥΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΚΑΝΑΒΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ
 ΚΑΡΡΑ (ΛΑΡΟΥ) ΚΑΤΙΝΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΒΑΣΙΛΟΥΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
 ΒΑΣΙΛΟΥΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
 ΚΑΡΑΝΙΚΟΥΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑ-
 ΜΠΟΥ
 ΚΑΡΑΝΙΚΟΥΛΗ ΚΥΡΑΤΣΩ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΖΩΤΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΤΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΖΩΤΟΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΖΩΤΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ
 ΖΩΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ
 ΖΩΤΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ
 ΖΩΤΟΥ ΕΥΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΖΩΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΣΙΩΜΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ
 ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
 ΒΡΑΖΙΩΤΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ ΤΟΥ ΖΗΣΗ
 ΒΡΑΖΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΖΗΣΗ
 ΒΡΑΖΙΩΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΟΥ ΖΗΣΗ
 ΒΡΑΖΙΩΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΖΗΣΗ
 ΒΡΑΖΙΩΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩ ΤΟΥ ΖΗΣΗ
 ΒΡΑΖΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΖΗΣΗ
 ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΛΗΣ ΗΛΙΑΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΛΗ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΚΑΤΣΙΑΜΑΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΑΤΣΙΑΜΑΝΗΣ ΓΕΩΡΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΑΤΣΙΑΜΑΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΑΤΣΙΑΜΑΝΗΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΚΑΤΣΑΜΑΝΗ ΛΟΥΚΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΚΑΤΣΑΜΑΝΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΧΑΛΚΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ
 ΧΑΛΚΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ
 ΧΑΛΚΙΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ
 ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΓΙΑΝΝΑΚΗ ΚΥΡΑΤΣΩ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ
 ΓΑΖΩΝΑ ΑΓΑΘΗ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ
 ΚΑΤΣΙΩΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΤΣΙΓΚΟΥΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΤΣΙΓΚΟΥΛΗΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
 ΤΣΙΓΚΟΥΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
 ΤΣΙΓΚΟΥΛΗ ΓΙΑΜΜΟΥΛΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΡΟΥΛΗΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΚΡΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΡΟΥΛΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΡΟΥΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑ ΣΕΒΑΣΤΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑ ΑΓΑΘΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΣΠΕΛΛΑΣ ΗΛΙΑΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΣΠΕΛΛΑ ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ
 ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΛΗ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΛΕΚΚΑΣ ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΑΘΑΡΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ
 ΛΕΚΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
 ΓΕΡΑΚΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΛΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΛΗΣ ΠΕΤΡΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΔΗΜΟΚΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΔΗΜΟΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΜΑΚΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΣΙΟΥΤΗΣ ΣΠΥΡΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΣΙΟΥΤΗ ΑΓΟΡΩ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΣΙΟΥΤΗ ΑΓΓΕΛΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΣΤΕΡΓΙΟΥ
 ΚΑΠΛΑΝΗ ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΣΤΟΥΣΤΕΡΓΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑ ΑΝΘΟΥΛΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
 ΚΑΡΑΝΙΚΟΥΛΗΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΚΑΡΑΝΙΚΟΥΛΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΑΘΑΡΙΣΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
 ΚΑΘΑΡΙΟΥ ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
 ΒΕΛΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΒΕΛΛΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΒΕΛΛΑ ΒΙΡΓΙΝΑΔΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΒΕΛΛΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΚΑΡΡΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ΚΑΡΡΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ΚΑΡΡΑΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
 ΚΑΡΡΑ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΜΟΥΚΟΥΛΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ
 ΚΑΠΛΑΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΘΩΜΑ
 ΣΙΟΥΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΣΙΟΥΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ
 ΣΙΟΥΤΗ ΑΡΕΤΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ
 ΣΙΟΥΤΗ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΤΖΙΜΟΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
 ΜΟΥΚΟΥΛΗΣ ΘΩΜΑΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ
 ΜΟΥΚΟΥΛΗΣ ΠΑΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΚΑ
 ΜΟΥΚΟΥΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΚΑ
 ΜΟΥΚΟΥΛΗ ΘΩΜΑΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΜΟΥΚΟΥΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΣΠΕΛΛΑ ΒΕΡΓΟΥΛΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
 ΜΑΚΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΜΑΚΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΜΑΚΡΗ ΕΥΘΥΜΙΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΖΙΩΓΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ
 ΖΙΩΓΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ
 ΖΙΩΓΑ ΛΕΥΚΟΘΕΑ ΤΟΥ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ
 ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ(ΝΙΡΟΣ) ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

▶ “Κάντσικο - Δροσοπηγή”

Γράφει η Ηλέκτρα Σαμαρά Τσιγκούλη

“Κάντσικο - Δροσοπηγή”... μπαίνω στη σελίδα στο Facebook, ακόμα και η πιο μικρή είδηση, μια καλημέρα από κάποιον συγχωριανό, ο καιρός (άραγε θα βρέχει σήμερα;), εικόνες απ’ τη λειτουργία στην Αγ. Παρασκευή, φωτογραφίες απ’ τον Πατισιώτο και το Στέκι της Ροδούλας (αγαπημένη νονά), τα τραπεζάκια κάτω απ’ τον Πλάτανο με την Έφη πάντα χαμογελαστή, ο καφές με το κρουασανάκι κερασμένο απ’ το Γιώργο στο Ταμπούρι... και πάντα ψάχνω με την ίδια λαχτάρα για πρόσωπα γνώριμα, αλλά και για νέα, ανυπομονώ για βίντεο απ’ το πανηγύρι, ν’ ακούγεται ο λυγμός απ’ το κλαρίνο και να καμαρώνω παρέες να χορεύουν, όλοι αγκαλιασμένοι με τόση οικειότητα, σαν κάτι ανίκητο να τους ενώνει - κάτι που ένωνε τους γονείς και τους παππούδες τους πριν απ’ αυτούς με την ίδια δύναμη. Κρίκοι μιας αλυσίδας όλοι τους - όλοι μας, ενός δεσμού που αντέχει πολλά χρόνια τώρα...

Η ασφάλεια αυτής της αλυσίδας, η κοινή καταγωγή. Η δύναμη των κρίκων της βρίσκεται στα κοινά βιώματα, στις συγγένειες, στις χαρές και λύπες που αγγίζουν τις καρδιές μας κι εκφράζονται με τον ίδιο χτύπο, κοινό και αντιληπτό από όλους ακόμα...

Καταλαβαίνουμε όλοι μας ότι ο καιρός που περνάει και οι εποχές που αλλάζουν μαστίζουν την επαρχία και πληγώνουν βάναυσα τα μικρά χωριά σαν τη Δροσοπηγή μας... Ζούμε κι αναρωτιόμαστε πόσο ακόμα θα μας κρατάει ενωμένους το χώμα των βουνών μας;

Πριν από πενήντα χρόνια κάποιοι χωριανοί που, αν και είχαν κατέβει στην Αθήνα κουβαλούσαν στις τσέπες τους το θρόισμα των φύλλων του

Πλάτανου, το κελάρυσμα των νερών, τον ήχο της βροχής στα τσίγκια των πατρικών τους, αυτοί οι νέοι που δεν ήθελαν ν’ απαγκιστρωθούν απ’ τον τόπο τους και ονειρεύονταν ένα δέσιμο με τους συγχωριανούς τους μέσα στα χρόνια, αποφάσισαν την ίδρυση της Αδελφότητας Δροσοπηγιωτών Κονίσσης ο ‘Αγιος Αθανάσιος’.

Το 1976 άρχισε το ταξίδι της Αδελφότητας (αν και ανεπίσημα κάποιες δράσεις είχαν γίνει και νωρίτερα)

Συναντήσεις στο ‘Πατάρι’ και στα σπίτια των χωριανών, πολύωρες συζητήσεις και ατελείωτο τρέξιμο για να μπορέσει η Αδελφότητα αυτή να βγάλει ρίζες, να δυναμώσει και να ανθίσει στα κλαδιά της η αγάπη για τον συγχωριανό, η αλληλοστήριξη στα δύσκολα, η βοήθεια, το νοιάξιμο .

Αχ βρε πατέρα... πόσα βράδια σάς ακούγαμε να συζητάτε στο σαλόνι, ν’ αγωνιάτε, να οραματίζεστε αυτή η Αδελφότητα να απλώσει τα κλωνάρια της και να σκεπάσει όλους τους Καντισιώτες στην Ελλάδα αλλά και τους ξενιτεμένους μας, απ’ τη Γερμανία μέχρι την Αυστραλία.

Χαρτιά με σημειώσεις, τηλέφωνα, υπολογισμοί, συμφωνίες και διαφωνίες μέχρι αργά, πάντα με πάθος και με μόνο αγνό σκοπό να πετύχει αυτή η ιδέα, να πραγματοποιηθεί και να κρατήσει αυτό το όνειρο. Εμείς απ’ το παιδικό δωμάτιο δυσφορούσαμε (ήταν αργά και είχαμε σχολείο το πρωί)...”Γιατί δεν πάτε στο Πατάρι;” αντιδρούσε η μάνα μας... “κοιμούνται τα παιδιά”. Για λίγα λεπτά ηρεμούσε ο ρυθμός και οι ψιθυριστές κουβέντες ίσα που ακούγονταν, αλλά σιγά σιγά οι φωνές δυνάμωναν και φούντωναν

οι διάλογοι και άρχιζε ξανά η παρουσίαση σχεδίων και ιδεών, πλάνων και λογαριασμών. Και κάπου κάπου, όλο και αναφερόταν μια παλιά ιστορία, μια φάρσα σε κάποιον χωριανό, στίχοι από κάποιο τραγούδι, αναμνήσεις απ' τα σχολικά χρόνια και τα τρανταχτά σας γέλια, απ' τη μια μας τάραζαν τον ύπνο, αλλά απ' την άλλη γέμιζαν την παιδική μας καρδιά με μια γλυκιά προσμονή και μια ασφάλεια ότι εμείς οι Καντσιώτες έχουμε ένα δικό μας "μαζί".

Πολλοί, ειδικά εμείς τα παιδιά, δεν καταλαβαίναμε την τόση προσπάθεια, την κούραση, το άγχος... άξιζε άραγε όλο αυτό το τρέξιμο? Άνθρωποι του μεροκάματου, με οικογένειες και υποχρεώσεις, πού έβρισκαν το κουράγιο και την όρεξη να αγωνίζονται για μια 'Αδελφότητα', ποια δύναμη έκρυβε αυτή η λέξη, τι θα μπορούσε πραγματικά να μας προσφέρει;

Βλέπαμε όμως τον πατέρα μου να συνεχίζει με τον ίδιο ζήλο, όλοι τους συνέχιζαν ακούραστοι παρά τις δυσκολίες, ήρθαν και νέοι να βοηθήσουν και η λέξη 'Αδελφότητα' ακουγόταν όλο και πιο συχνά ανάμεσα στους χωριανούς και σιγά σιγά έγινε ο πυρήνας μας, το δέσιμο μας, η υπόσχεση και η πεποίθηση ότι το χωριό μας κρατάει και αντέχει.

Για χρόνια και χρόνια μέσω της Αδελφότητας γιορτάσαμε, χορέψαμε. θρηνήσαμε, πήγαμε εκδρομές, τραγουδήσαμε, βοηθήσαμε, νιώσαμε μέλη μιας οικογένειας που το σπίτι της ήταν πάντα ανοιχτό και φιλόξενο για όλα τα παιδιά της. Πενήντα χρόνια, μια ζωή... Άλλαξαν πολλά και δυστυχώς το χωριό μας δεν έμεινε αλώβητο. Έφυγαν πολλοί απ' τους παλιούς, τους τότε νέους οραματιστές ενός χωριού που θα κράταγε πάντα ενωμένους τους ανθρώπους του, όπου κι αν βρίσκονταν... Τα κατάφεραν άραγε; Εμείς που ζήσαμε τη γέννηση της Αδελφότητας και τα χρόνια της ακμής της, θα πούμε "ναι", για-

τί ακόμα και σήμερα νιώθουμε μέλη της ίδιας ομάδας και έχουμε ακόμα κοινούς κάποιους κώδικες.

Συνεχίζει τις δράσεις της μετά από μισό αιώνα, περνώντας δύσκολες χρονιές και αντίξοες συνθήκες, βίωσε ήττες και απογοητεύσεις, λύγισε και ξαναπήρε δύναμη και νέα πνοή από ανθρώπους που αποφάσισαν και τόλμησαν να μην την εγκαταλείψουν.

Θέλει πολύ κουράγιο, όραμα και αγάπη και γι' αυτό προσωπικά ευχαριστώ όλους τους Καντσιώτες που πάλεψαν και παλεύουν να μείνει ζωντανή η ιδέα αυτή που γεννήθηκε το καλοκαίρι του 1976 με το όνομα "Άγιος Αθανάσιος" Αδελφότητα Δροσοπηγιωτών Κονίτσης, για να μη σβήσει και να μην χαθεί άδοξα αυτό το δικό μας "μαζί"

Καρεκλοκένταυρων γραφειοκρατών έργα ►

Γράφει ο Θωμάς Β. Ζιώγας

Είναι τοις πάσι γνωστό ότι η Ήπειρος ελευθερώθηκε από τους Τούρκους τον Φεβρουάριο του 1913, τότε που ο ελληνικός στρατός μπήκε νικητής στα Γιάννενα. Και από την επαρχία Κόνιτσας τότε ακριβώς έφυγαν οι τουρκικές Αρχές ακολουθώντας τον ηττημένο τουρκικό στρατό. Έκτοτε και σταδιακά ήλθε το «Ελληνικό», όπως το έλεγαν οι απλοί άνθρωποι, και έφερε μαζί του τις νέες Αρχές και τις συνακόλουθες Υπηρεσίες για τη διοίκηση του τόπου.

Η πρώτη διοικητική πράξη που έκανε, το 1913, ήταν μια ταχεία απογραφή οικισμών και ανθρώπων, για να γνωρίζουν χωρικά και ποσοτικά οι ελληνικές πλέον Αρχές τον τόπο που θα διοικούσαν. Ας πούμε ότι αυτό ήταν ένα είδος «πρωτοκόλλου παράδοσης-παραλαβής» που έγινε αυτοδίκαια και ήταν αναγκαίο. Η πλήρης διοικητική οργάνωση της περιοχής, με νομική αναγνώριση των επί μέρους κοινοτήτων, έγινε αργότερα, το 1919, με το (ΦΕΚ 184Α/19-08-1919), το οποίο στη συνέχεια και κατά καιρούς τροποποιούνταν μερικώς, για να καλύψει ανάγκες, μετονομασίες και αλλαγές που προέκυπταν προϊόντος του χρόνου.

Σημαντική ριζική αλλαγή στην αρχιτεκτονική της κοινοτικής οργάνωσης επήλθε με τον νόμο «Καποδίστριας» (ΦΕΚ 244Α/04-12-1997), με τον οποίο καταργήθηκαν νομικά πολλές επί μέρους κοινότητες και ομαδοποιήθηκαν σε δήμους, όπως π.χ. ο Δήμος Μαστοροχωρίων με έδρα την Πυρσόγιαννη. Ακόμη μεγαλύτερη σύμπτυξη σε δήμους έγινε μετά από 13 χρόνια με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87Α/07-06-2010), π.χ. κατάργηση του Δήμου Μαστοροχωρίων και υπαγωγή όλων των χωριών της πρώην επαρχίας Κόνιτσας στον Δήμο Κόνιτσας.

Οι επί χάρτου αλλαγές, τις οποίες έκαναν οι υπηρετούντες στην κεντρική Διοίκηση (Νομαρχίες, Υπουργεία) συντάκτες των τροποποιήσεων, δεν ήταν πάντοτε σωστές και δημιουργήσαν έριδες και ταλαιπωρίες στους κατοίκους. Θρονιασμένοι στα γραφεία τους, σωστοί καρεκλοκένταυροι, δεν έκαναν τον κόπο να κάνουν μια σύντομη επιτόπια αναγνώριση του χώρου ή να συμβουλευτούν τους επιχώριους προστούς, πριν νομοθετήσουν και δημιουργηθούν από λάθη τετελεσμένα. Θα μου πείτε· χαζοί ήταν να αφήσουν τη θαλπωρή του γραφείου και να τρέχουν στη δυσχείμερη ορεινή επαρχία μας; Όχι, δεν ήταν χαζοί. Έτσι τους βόλευε και αυτό έπραξαν. Και μη περιμένουμε περισσότερα από αυτούς, γιατί σπάνια ενεργούν οίκοθεν ή προληπτικά. Παλιός εμπεδωμένος κανόνας είναι αυτός και ισχύει ακόμη. Για να κινηθούν απαιτείται έντονη συλλογική όχληση ή να προκύψει μείζον κοινωνικό πρόβλημα προβαλλόμενο από τα μέσα ενημέρωσης.

Και για του λόγου το αληθές, γράφω στη συνέχεια στοιχεία **(1)** για μια περίπτωση του 1926, η οποία δείχνει την προχειρότητα και την αβελτηρία των συντακτών της. Τότε, με το (ΦΕΚ 199Α/13-06-1926), έγιναν παντελώς άστοχες αλλαγές σε ένα χωριό, οι οποίες επιβάρυναν τη διοικητική και κοινωνική λειτουργία της επαρχίας, όπως στο:

Ασημοχώρι (269 κατ.): Ο οικισμός Οδοτμή (;;;) αποσπάται από την κοινότητα Βούρμπιανης και προσαρτάται στην κοινότητα. | Με το (ΦΕΚ 15Α/25-01-1927) ο οικισμός Οδοτμή (;;;) αποσπάται από την κοινότητα και ορίζεται έδρα

της κοινότητας Βούρμπιανης. Ανακαλείται η αναγνώριση της κοινότητας Βούρμπιανης στην κοινότητα.

Σχόλιο: Από κανέναν δεν αναφέρεται η ύπαρξη οικισμού Οδοτμλή στη Βούρμπιανη. Είναι να απορεί κανείς πως και που τον ανακάλυψαν οι καλαμαράδες του Υπουργείου. Μάλιστα, 7 μήνες μετά, με το διορθωτικό δεύτερο ΦΕΚ ορίζεται ως έδρα της κοινότητας Βούρμπιανης. Με μια λέξη η ρύθμιση είναι εσφαλμένη και ουτοπική.

Βούρμπιανη (667 κατ.): Ο οικισμός Οδοτμλή(;;) αποσπάται από την κοινότητα Βούρμπιανης και προσαρτάται στην κοινότητα Λεσκατσίου. Η κοινότητα καταργείται. | Με το (ΦΕΚ 15Α/25-01-1927) έγινε σύσταση της κοινότητας με την απόσπαση του οικισμού Οδοτμλή (;;;) από την κοινότητα Λεσκατσίου και τον ορισμό του ως έδρα της κοινότητας. Ανακαλείται η προσάρτηση της κοινότητας Βούρμπιανης στην κοινότητα Λεσκατσίου.

Σχόλιο: Πέρα από την ανυπαρξία του οικισμού Οδοτμλή, είναι παράλογο ένας μεγάλος οικισμός, η Βούρμπιανη με 667 κατ., να προσαρτάται σε έναν μικρότερο, στο Λεσκάτσι με 269 κατ.. Και όμως το έκαναν και αυτό οι καλαμαράδες του δημοσίου, οι οποίοι, 7 μήνες μετά, με το νέο διορθωτικό ΦΕΚ ορίζουν τον ανύπαρκτο οικισμό ως έδρα της επανασυσταθείσας κοινότητας Βούρμπιανης. Η προχειρότητα στον κολοφώνα της.

Δέντσιο (151 κατ.): Ο οικισμός Δέντσιο αποσπάται από την κοινότητα και προσαρτάται στην κοινότητα Λούψικο (299 κατ.). Η κοινότητα καταργείται. | Με το (ΦΕΚ 412Α/22-11-1926) έγινε σύσταση της κοινότητας με την απόσπαση του οικισμού Δέντσιον από την κοινότητα Λουψίκου και τον ορισμό του ως έδρα της κοινότητας. Ανακαλείται η προσάρτηση της κοινότητας Δεντσίκου στην κοινότητα Λουψίκου. | Με το (ΦΕΚ 327Α/16-08-1939) η κοινότητα αποσπάται από την επαρχία Κονίτσας του

νομού Ιωαννίνων και υπάγεται στην επαρχία Καστοριάς του νομού Φλωρίνης. | Με το (ΦΕΚ 262Α/09-11-1950) η κοινότητα αποσπάται από την επαρχία Καστοριάς του νομού Καστοριάς και υπάγεται στην επαρχία Κονίτσας του νομού Ιωαννίνων.

Σχόλιο: Στην απογραφή του Δεκεμβρίου 1920 στο Δέντσιο απογράφονται μόνο 64 κάτ.. Αυτό, μάλλον, αποτέλεσε τον λόγο να προσαρτηθεί, το 1926, στο όμορο Λούψικο. Δεν είναι όμως αυτός ο πραγματικός πληθυσμός του, γιατί το Δέντσιο ήταν χωριό με μεγάλη νομαδική κτηνοτροφία και οι πιο πολλοί έλλειπαν τον Δεκέμβριο στα χειμαδιά. Οι επί χάρτου νομοθετούντες γραφειοκράτες των Υπηρεσιών δεν το γνώριζαν αυτό; Εκείνη, πάλι, η απόσπαση του χωριού, από την εκ φύσεως γεωγραφική του θέση στην επαρχία Κονίτσας και η υπαγωγή του, επί μια 11ετία, στον πίσω από την κορυφογραμμή του Γράμμου νομό Καστοριάς, πώς μπορεί να εξηγηθεί; Καμία γνώση του χώρου από τη Διοίκηση, όλα εκ του προχείρου σχεδιασμένα.

Κάντσιο (548 κατ.): Ο οικισμός Μπλήσδιανη αποσπάται από την κοινότητα Μπλήσδιανης και προσαρτάται στην κοινότητα. Με το (ΦΕΚ 179Α/30-08-1927) ο οικισμός Μπλήσδιανη (199 κάτ.) της κοινότητας μετονομάζεται σε Λαγκάδα. Με το (ΦΕΚ 188Α/25-07-1953) γίνεται σύσταση της κοινότητας Λαγκάδας με την απόσπαση του οικισμού Λαγκάδα από την κοινότητα Καντσίκου και τον ορισμό του ως έδρα της κοινότητας. Με το (ΦΕΚ 287Α/10-10-1955) ο οικισμός Κάντσιο της κοινότητας μετονομάζεται σε Δροσοπηγή.

Σχόλιο: Δεν είναι καταφανής ο λόγος για τον οποίο, το 1926, η κοινότητα Μπλήσδιανης καταργήθηκε και ο οικισμός προσαρτήθηκε στην κοινότητα Καντσίκου. Πάντως, δεν ήταν ο μικρός πληθυσμός του (199 κάτ.), γιατί τότε υπήρχαν και διατηρήθηκαν στην επαρχία Κονίτσας κοινότητες με λιγότερους κατοίκους, π.χ.

Καβάσιλα (122 κατ.), Κουτσούφλιανη (113 κατ.), Κορσατσίου (28 κατ.), Κορτίνιστας (157 κατ.). Από αβελτηρία της αρμοδίων οργάνων έγινε.

Κεράσοβο (893 κατ.): Ο οικισμός Κεράσοβο αποσπάται από την κοινότητα και προσαρτάται στην κοινότητα Φούρκας (444 κατ.). Η κοινότητα καταργείται. | Με το (ΦΕΚ 412Α/22-11-1926) έγινε σύσταση της κοινότητας με την απόσπαση του οικισμού Κεράσοβον από την κοινότητα Φούρκας και τον ορισμό του ως έδρα της κοινότητας. Ανακαλείται η προσάρτηση της κοινότητας Κερασόβου Κονίτσας στην κοινότητα Φούρκας.

Σχόλιο: Απορεί κανείς με το πως είναι δυνατόν να καταργηθεί μια μεγάλη κοινότητα, εν προκειμένω το Κεράσοβο με 893 κατ., και να προσαρτηθεί σε μια μικρότερη όμορη, εδώ στη Φούρκα με 444 κατ. Πέντε μήνες μετά, με το νεότερο δεύτερο ΦΕΚ, διορθώθηκε αυτή η παράλογη ρύθμιση, αλλά άφησε στη μνήμη των πολιτών την εντύπωση της αφερεγγυότητας της Διοίκησης.

Πληκάτι (297 κατ.): Ο οικισμός Πληκάτι αποσπάται από την κοινότητα και προσαρτάται στην κοινότητα Τουρνόβου (280 κατ.). Η κοινότητα καταργείται. | Με το (ΦΕΚ 15Α/25-01-1927) έγινε σύσταση της κοινότητας με την απόσπαση του οικισμού Πληκάτι από την κοινότητα Τουρνόβου και τον ορισμό του ως έδρα της κοινότητας. Ανακαλείται η προσάρτηση της κοινότητας Πληκατίου στην κοινότητα Τουρνόβου.

Σχόλιο: Και πάλι, η προσάρτηση του Πληκατίου στη μικρότερη κοινότητα Τουρνόβου και η μετά 7 μήνες ανάκλησή της, έτρωσε την εμπιστοσύνη των πολιτών προς τις κρατικές Αρχές. Καμία διαβούλευση για να αποφευχθούν επαχθή τελεσμένα. Δεν ήταν και αναγκαία, γιατί στην επαρχία Κόνιτσας υπήρχαν και διατηρήθηκαν το 1926 κοινότητες με πολύ λιγότερο πληθυσμό, π.χ. η Κουτσούφλιανη (113 κατ.).

Πυρσόγιαννη (910 κατ.): Ο οικισμός Πυρσό-

γιαννη αποσπάται από την κοινότητα και προσαρτάται στην κοινότητα Σέλτσης (219 κατ.). Η κοινότητα Πυρσόγιαννης καταργείται. Με το (ΦΕΚ 365Α/09-10-1926) έγινε σύσταση της κοινότητας με την απόσπαση του οικισμού Πυρσόγιαννη από την κοινότητα Σέλτσης και τον ορισμό του ως έδρα της κοινότητας. Ανακαλείται η προσάρτηση της κοινότητας Πυρσόγιαννης στην κοινότητα Σέλτσης.

Σχόλιο: Αυτό που έγινε εδώ το 1926 είναι τρελό. Η πολυπληθής κοινότητα Πυρσόγιαννης (με 910 κατ.) καταργείται και προσαρτάται στη μικρή κοινότητα Σέλτσης (με 217 κατ.). Τέσσερες μήνες μετά, με το δεύτερο διορθωτικό ΦΕΚ, ανακλήθηκε αυτή η ρύθμιση, άφησε όμως τραυματική εντύπωση στους πολίτες για το κύρος της Διοίκησης, η οποία με ασύγγνωστη αβελτηρία νομοθετούσε εκ του προχείρου.

Παρατήρηση: Σε όλα τα παραπάνω, οι εντός (...) αριθμοί είναι οι κάτοικοι κατά την εγγύτερη χρονικά απογραφή του Μαΐου 1928.

Κλείνοντας το παρόν άρθρο, σκέφτομαι πόσο θα ταλαιπωρήθηκαν τότε οι αυτόχθονες πολίτες, για απλές συναλλαγές με τις κοινότητες. Για ένα απλό πιστοποιητικό, έπρεπε οι Πυρσόγιαννίτες να μεταβαίνουν στη Σέλτση (Οξιά), οι Βουρμπιανίτες στο Λεσκάτσι (Ασημοχώρι) και οι Μπληζιανίτες/Λαγκαδιώτες στο Κάντσικο (Δροσοπηγή). Όλα ανάποδα ρυθμισμένα με νόμο. Σωστός τραγέλαφος. Μάλλον, δεν έκανε λάθος ο νεοέλληνας που ονόμασε ειρωνικά τους υπαίτιους γραφειοκράτες καρεκλοκένταυρους. Διερωτώμαι, όμως: μήπως η κατάσταση στον γενικότερο δημόσιο τομέα εξακολουθεί ακόμη να είναι καρεκλοκενταυρική; Την απάντηση την αφήνω σε σας, ανάλογα με την εμπειρία που έχετε.

.....

Σημειώσεις

1) Δανείζομαι τα στοιχεία από τα πολύ συστηματικά βιβλία: “Ιωάννινα – Κοινότητες, Δήμοι – Διοικητικές Μεταβολές”, έκδοση Proforma, Αθήνα, ISBN: 978-618-00-6102-4, και “Ιωάννινα – Θεσπρωτία, Στατιστικά και Πολιτική”, έκδοση Proforma, Αθήνα, ISBN: 978-618-88038-0-0, amφότερα του φίλου ερευνητή και συγγραφέα Χαράλαμπου Ν. Παπαλουκά, από το Κυριάκι Βοιωτίας.

.....

Αθήνα, Μάρτιος 2026
Θωμάς Β. Ζιώγας

«Θύμισες από γάμους στο χωριό μας»

Γράφει ο Χαράλαμπος Σίμος

Όπως λέγεται “ο τόπος σου είναι τα παιδικά σου βιώματα” και αυτά είναι πολλά, όμορφα και συγκινητικά.

Γεννημένος και μεγαλωμένος στο χωριό μας, οι θύμισες και οι μνήμες είναι πολλές.

Η αναφορά αυτή την φορά είναι από βιώματα σε γάμους του χωριού μας, εκείνων των παιδικών μου χρόνων.

Θυμάμαι με τι προσμονή περίμενα κάθε ευκαιρία που θα γίνονταν ένας γάμος στο χωριό και γενικότερα κάποιο παραδοσιακό γλέντι.

Χάριν συντομίας θα αναφερθώ μόνο σ’ ένα δυο από αυτά.

Μια από τις πιο έντονες εικόνες που μου έμειναν ήταν εκείνη όταν έφταναν τα όργανα στο χωριό για κάποιο γάμο.

Συνήθως μαζεύονταν στο καφενείο του Γ. Ζιώγα “Δόσια” στην πλατεία όπου εκεί οργανώνονταν με το κούρδισμα των οργάνων τους για να ξεκινήσουν στην συνέχεια με πατινάδες για το σπίτι του γαμπρού ή της νύφης ανάλογα.

Εκείνο το κούρδισμα των οργάνων..., οι γλυκές νότες και τα εντυπωσιακά κλειδιά του κλαρίνου, ο υπέροχος ήχος του βιολιού, το ντούμ ντούμ του ντεφιού ακόμη αντηχούν όμορφα και ζωηρά στ’ αυτιά μου.

Μετά από λίγο ξεκινούσε η πομπή για το σπίτι που θα γίνονταν ο γάμος, οι μουσικοί (τα όργανα όπως τα λέγαμε) συνοδευόμενοι συνήθως από κάποιους στενούς συγγενείς του γαμπρού ή της νύφης ανάλογα και εμείς τα πιτσιρίκια από κοντά.

Οι πατινάδες διαδέχονταν η μία την άλλη καθ’ όλη την διαδρομή και μόλις φτάναμε στο σπί-

τι, χόρες, μάρς (μουσικές μελωδίες γρήγορου ρυθμού), ζωντάνια, ομορφιά συγκίνηση μεγάλη.

Ένα επίσης πολύ ξεχωριστό γεγονός που θυμάμαι πολύ έντονα είναι όταν στις 20 Αυγούστου 1978 στο χωριό μας είχαμε ταυτόχρονα τρεις γάμους την ίδια μέρα. Γαμπροί και νύφες από το χωριό μας όλοι. Σε έξι σπίτια δηλαδή χάρες και γλέντια.

Για την ιστορία θα αναφέρω και τα ονόματα: Καρράς Πέτρος με Σπέλλα Σπιριδούλα, Καρανικούλης Χαράλαμπος με Κουτουλούλη Κυράτσω και Σπέλλας Χρήστος με Σίμου Ζαχαρούλα. Ολόκληρο το χωριό σε ένα απέραντο γλέντι.

Πηγαίναμε για το νερό στη βρύση της “Χώρας” και θυμάμαι ότι από κάθε δρόμο έφτανε στην βρύση μια πολυπληθής ομάδα ανθρώπων μαζί με την κάθε κομπανία να παίζει ασταμάτητα πατινάδες και ο κόσμος να τραγουδάει «μπρος που κίνησα το δρόμο το στενό το μονοπάτι βρισκω μια μπλιά στο δρόμο με τα μήλα φορτωμένη... και πόσα άλλα όμορφα τραγούδια του γάμου.

Ένα σκηνικό και μια εμπειρία ανεπανάληπτη.

Και όταν το βράδυ αργά μαζεύτηκα στο σπίτι μας, εκεί στους Σιμαίους τότε για ξεκούραση, έζησα το αποκορύφωμα.

Παρέμεινα για πολύ ώρα στην αυλή απολαμβάνοντας το μοναδικό! Καθώς τα γλέντια συνεχίζονταν σε κάθε σπίτι, μουσικές γλυκές από παντού, επιφωνήματα, Όπα!!! Έεεει!!! Άαα!!! Σκηνικό ήχου και εικόνας φανταστικό!

Ακριβώς πάνω από το σπίτι μας γίνονταν το γλέντι στο σπίτι της νύφης Ζαχαρούλας Σίμου

με την κομπανία του Φίλιππα Φιλιππίδη και ακριβώς από κάτω το γλέντι στο σπίτι του γαμπρού Χαράλαμπου Καρανικούλη με την κομπανία του Ανδρέα Φιλιππίδη, πανδαισία!!!

Και όταν λίγο αργότερα ξάπλωσα δεν ξέρω αν τελικά κοιμήθηκα καθόλου εκείνο το βράδυ, όχι βέβαια από την ένταση του ήχου αλλά από την ένταση της ομορφιάς των ακουσμάτων.

Ήταν τόσο όμορφο και δυνατό αυτό που ζούσα που ήταν από τους πιο γλυκούς ύπνους που έχω κάνει ποτέ.

Ξεχωριστές εμπειρίες και βιώματα που τα αναπολώ συχνά και που πλέον είναι λίγες οι φορές που ζούμε παρόμοιες καταστάσεις όταν γίνεται κάποιος γάμος στο χωριό.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ «ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΟΜΟΡΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ»

Γράφει ο Χαρίλαος Γ. Γκούτος

Ο Θωμάς Β. Ζιώγας κατάγεται από το χωριό της Κόνιτσας Δροσποπή, πρώην Κάντσιο, σταδιοδρόμησε ως πολιτικός μηχανικός, αλλά ασχολήθηκε ευδοκίμως και με την ιστορία του Κάντσιου και της επαρχίας Κόνιτσας. Ερεύνησε σχετικώς και έγραψε τα εξής: “Κάντσιο – Δροσποπή” (μαζί με τον Χ. Τσιγκούλη), έκδοση Α΄1993, έκδοση Β΄2025 | “Κουδαρίτικα”, έκδ. Α΄2011, έκδ. Β΄2025 | “Μαστοροχωρίτικα”, έκδ. Α΄2011, έκδ. Β΄2025 | “Τοπωνύμια και οικωνύμια των Μαστοροχωρίων της Κόνιτσας”, έκδ. 2013 | “Τα θολογυριστά πετρογέφυρα της επαρχίας Κόνιτσας”, έκδ. 2017.

Η επαρχία της Κόνιτσας, μολοντί σχεδόν αγνοήθηκε από τον ιστοριογράφο της Ηπείρου Ι. Λαμπρίδη, πλεονεκτεί ποσοτικά έναντι άλλων περιοχών της Ηπείρου ως προς τα δημοσιεύματα που αφορούν σε πρωτογενείς πηγές ή σε αφηγήσεις γεγονότων της ιστορίας της. Πρώτοι συντάξαντες των δημοσιευμάτων τούτων ήσαν οι εξής κυρίως: Ευρ. Σούρλας, Χαρ. Ρεμπέλης, Γ. Παΐσιος, Αν. Ευθυμίου, Σ. Γκατσόπουλος, Ι. Λυμπερόπουλος. Ακολούθησαν λίγοι άλλοι, όπως ο Θωμάς Ζιώγας, του οποίου το συγγραφικό έργο για την τοπική ιστορία είναι πολυσέ-

λιδο, πολυθεματικό και εν πολλοίς πρωτότυπο, ιδίως σε περιγραφές και αξιολογήσεις παλαιών κατασκευαστικών έργων και σε ερμηνείες τοπωνυμίων και άλλων λέξεων. Κατά καλή τύχη, βρέθηκε ο καταλληλότερος που θα εξέταζε, για πρώτη φορά, αυτά τα ιστορικά ζητήματα, καθώς και το παρελθόν του Κάντσιου. Στις μελέτες του, ελέγχει κριτικώς τις πληροφορίες που βρίσκει και παρουσιάζει, μνημονεύει τις πηγές τους (ενίοτε ιδιότροπα), ενδιαφέρεται για το βάθος και το πλάτος εκάστου ζητήματος και ομιλεί στους αναγνώστες με λόγο κατανοητό και από τους μη ειδικούς.

Προσπάτως κυκλοφόρησε το νέο βιβλίο του “Δροσποπή Κόνιτσας και όμορη Μακεδονία”, εκδόσεις Proforma, Αθήνα 2026, στο οποίο αναδημοσιεύει κείμενά του για το παρελθόν του Κάντσιου (σελ. 13-294) και της Δυτικής Μακεδονίας (σελ. 295-354). Τα Καντσιώτικα ιστορικά θέματα που παρουσιάζονται στο βιβλίο μπορούν να κατηγοριοποιηθούν συνοπτικώς ως εξής:

Παλαιές εκκλησιαστικές φορητές εικόνες που υπάρχουν στο χωριό: **α)** Βρεφοκρατούσα Παναγία, με επιγραφή «στχζΤυNo», δηλαδή **6663 20 No** από κτίσεως κόσμου = 1155 μ.Χ. 20 Νοεμβρίου. **β)** Βρεφοκρατούσα Παναγία, με επιγραφή «εζοργ στωιζ», δηλαδή **εζοργ 6817** από κτίσεως κόσμου = 1309 μ. Χ. **γ)** Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, με χρονολογία 1795. **δ)** Γαλακτοτρέφουσα Παναγία, με ρωσική επιγραφή-βεβαίωση του 1902 ότι πρόκειται για αντίγραφο εικόνας του Αγίου Όρους. **ε)** Οι αγαλλόμενοι στον παράδεισο και οι τιμωρούμενοι στην κόλαση, αντίγραφο εικόνας που υπήρχε σε ναό

της Β. Ηπείρου και φιλοτεχνήθηκε το 1955 από βορειοηπειρώτη.

Άλλα παλαιά κινητά ή ακίνητα στο Κάντσικο: α) ευαγγέλιο χειρόγραφο, πιθανώς του 13ου αιώνα, β) λιθόπλακα με χαραγμένη χρονολογία 1643, γ) γέφυρα λιθόκτιστη στον Σαραντάπορο με χαραγμένη χρονολογία 1717, δ) νομοκανόνας χειρόγραφος γραμμένος το 1787 (έχει χαθεί), ε) κτήριο με χαραγμένη χρονολογία 1787. Η μονή Κλαδόρμης και οι γειτονικοί της οικισμοί (Κλαδόρμη, Λιάσκα, Καντσικούλι, Κουσαρτσκό, Αρσέλια, Παλιοχώρι) κατά τους αιώνες 16ο-18ο, σύμφωνα με λίγες ιστορικές μαρτυρίες και με μυθώδη στοματική παράδοση: οριοθέτηση των οικισμών, το τσιφλίκι της μπέισσας και η εξαγορά του το 1750 από τους Καντσιώτες.

Παλαιά έγγραφα για τα εξής θέματα: εκμίσθωση πανδοχείου στο Κεράσοβο (1809), σύσταση φιλεκπαιδευτικού συλλόγου των Καντσιωτών Αθήνας (1892), αρχιτεκτονικό σχέδιο του σχολείου του χωριού (1893), εκλογή επιτροπής ανέγερσης του σχολείου (1901), συμφωνητικό για την διατήρηση κενού μεταξύ δύο οικιών (1914), απόφαση του εκπαιδευτικού συμβουλίου της επαρχίας (1916), δικαστική αναγνώριση σωματοείου Καντσιωτών (1931).

Βιογραφικές πληροφορίες για καταγόμενους από το Κάντσικο: Ιωάννης Λύτρας (1867-1930) ευεργέτης του χωριού, Ανδρέας (1887-1959) και Άννα Κουτσίνα ευεργέτες της Λάρισας, καπετάν Σιώμος αντάρτης το 1906 και το γένος Μουκούλης, Ντάφης Πατσιοτός καλός χορευτής γέρος το 1930.

Άλλοι ταξιδευμένοι χωριανοί: Πνιγμός σε ναυάγιο περί το 1850, σύλλογος Καντσιωτών στο Manchester το 1907, Καντσιώτες οικοδόμοι στη χερσαία Ελλάδα και έργα τους, Καντσιώτες οικοδόμοι στην περιοχή της Καρδίτσας, το γένος Γκάτζιου στην Θεσσαλία μετά το 1881.

Έργα κατασκευασθέντα στο Κάντσικο με συνεισφορά χωριανών: σχολικό κτήριο στην πλα-

τεία (1893-1901), εξωκκλήσι Αγίου Αθανασίου (1906), τσιμεντόστρωση πλατείας (1963), στέγαστρο για επιβάτες (1987).

Το βιβλίο διασώζει πληροφορίες που σκιαγραφούν κάμποσες ιστορικές πτυχές της φυσιογνωμίας του Κάντσικου, οι οποίες αλλιώς θα περέμειναν άγνωστες ακόμη και για πολλούς χωριανούς. Μερικές από τις πληροφορίες του μπορούν να συμβάλουν επιπρόσθετα στην κατανόηση και στην σύνθεση της ιστορίας της επαρχίας Κόνιτσας. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι σελίδες στις οποίες περιγράφονται και χρονολογούνται τρεις εκκλησιαστικές φορητές εικόνες και πέντε άλλα κινητά ή ακίνητα των αιώνων 12ου έως 18ου. Οι διαπιστώσεις του συγγραφέα γι' αυτά τα σπάνια πολιτιστικά μνημεία πρέπει να γνωστοποιηθούν στην Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων. Πιθανολογώ ότι οι τρεις εικόνες, το χειρόγραφο ευαγγέλιο και ο χειρόγραφος νομοκανόνας ανήκαν αρχικώς σε μοναστήρι και ότι συνεπώς προήλθαν από την μονή Κλαδόρμης ή από την μονή Ζέρμας.

Στις υπάρχουσες λιγοστές πληροφορίες για τις γαίες της μονής Κλαδόρμης και των γειτονικών της πέντε οικισμών που υπήρχαν τουλάχιστον κατά τους αιώνες 16ο έως 18ο, προστίθενται για πρώτη φορά η περιγραφή και η οριοθέτηση των γαιών αυτών από τον συγγραφέα (μαζί με σχεδιάγραμμά του) και οι πιθανολογήσεις του για τους οικισμούς στους οποίους περιήλθαν οι εν λόγω γαίες λόγω μετοίκησης σε αυτές των κατοίκων καταστραφέντων οικισμών. Όμως, οι πιθανολογήσεις αυτές βασίζονται στην «μυθώδη» παράδοση, κατά την οποία η ευρύτερη περιοχή ήταν τσιφλίκι μιας μπέισσας και το αγόρασαν οι Καντσιώτες το 1750 με συμφωνητικό που χάθηκε το 1948, μολονότι η παράδοση αυτή δεν συμπεριλαμβάνεται στις πληροφορίες για το παρελθόν του Κάντσικου, τις οποίες κατέγραψε το 1934 ο δάσκαλος του χωριού, που δεν ήταν Καντσιώτης και συνεπώς τις έλαβε

από χωριανούς. Θεωρώ ότι η εν λόγω περιοχή συναρτάται με ενδιαφέροντα (αλλά άγνωστα) ιστορικά γεγονότα και ότι ο Θωμάς Ζιώγας είναι ο καταλληλότερος να τα εξιχνιάσει, αναθεωρώντας μερικές από τις πιθανολογήσεις που διατύπωσε το 1993.

Για τους Καντσιώτες και για τους μελετητές της ιστορίας του Κάντισκου και της επαρχίας Κόνιτσας, είναι και θα είναι πάντοτε ενδιαφέρουσες και οι περιεχόμενες στο βιβλίο πληροφορίες για τα άλλα θέματα που προανέφερα, καθώς και οι πολλές φωτογραφίες μνημείων και στιγμιότυπων που διανθίζουν τις σελίδες του.

Επ' ευκαιρία, ευχαριστώ θερμά τον συγγραφέα επειδή στα δημοσιεύματά του εκδηλώνει συχνά την εκτίμησή του για το ιστοριογραφικό έργο μου και επειδή διόρθωσε αιτιολογημένα τις σημειωθείσες προχείρως σε κείμενά μου πιθανολογήσεις μου ότι η Κλαδόρμη δεν ήταν χωριό, ότι ο Πουκεβίλ είδε την Λιάσκα ευρισκόμενος στην Ανασελίτσα και ότι το ναυάγιο των εργατών Καντσιωτών συνέβη το 1903. Χαίρομαι που ένας θετικός επιστήμονας, πρώην συμμαθητής μου στο Γυμνάσιο της Κόνιτσας, αναδείχθηκε και ιστοριογράφος. Εύχομαι να συνεχίσει την εύκαρπη ιστοριογραφική παραγωγή του με υγεία.

----- ● -----

Γιώργος Τσιλογιάννης (1958 – 2026)

Γράφει ο Γιώργος Κ. Κοτσίνας

Ο Γιώργος, που έφυγε από κοντά μας στις 24 Απριλίου 2026, δεν υπήρξε απλώς ένας δεξιότηχνης της πέτρας. Υπήρξε ένας αυθεντικός λαϊκός διανοούμενος, ένας άνθρωπος που σμίλεψε τη ζωή του με την ίδια υπομονή, αξιοπρέπεια και εντιμότητα με τις οποίες σμίλευε και την πέτρα.

Γέννημα και θρέμμα της Δροσοπηγής Κόνιτσας, κουβαλούσε μέσα του τη βαριά παρακαταθήκη των παλιών Ηπειρωτών μαστόρων, αλλά και τη δύναμη εκείνων που έμαθαν από νωρίς να στέκονται όρθιοι απέναντι στις δυσκολίες της ζωής.

Η πορεία του ξεκίνησε μέσα σε δύσκολες κοινωνικές συνθήκες. Το 1966, σε ηλικία μόλις εννέα ετών, οδηγήθηκε κατ' ανάγκη στο Εθνικό Οικοτροφείο Αρρένων Γρεβενών — το σημερινό Κέντρο Παιδικής Μέριμνας — καθώς η μητέρα του και ο ανήμπορος για εργασία θεός του αγωνίζονταν καθημερινά, με ελάχιστους οικονομικούς πόρους, για την επιβίωση της οικογένειας.

Εκεί παρέμεινε οκτώ ολόκληρα χρόνια, διαμορφώνοντας έναν χαρακτήρα σπάνιας αντοχής, πειθαρχίας και πρόωρης ωριμότητας. Όταν επέστρεψε αργότερα στο Γυμνάσιο Κόνιτσας για να ολοκληρώσει τις σπουδές του, είχε ήδη κατανοήσει πως η γνώση αποτελεί το ουσιαστικότερο όπλο του ανθρώπου. Αυτή η πνευματική δίψα τον συνόδευσε σε ολόκληρη τη ζωή του.

Ο Γιώργος υπήρξε πραγματικός «λόγιος μάστορας». Με την ίδια ευχέρεια που αναπαλαίωνε πέτρινα σπήτια και καλντερίμια, μπορούσε να μελετά και να αναλύει σύνθετα φιλοσοφικά και πολιτικά κείμενα. Ως «δάσκαλος» σε σχολές πέτρας, αλλά και ως αφηγητής σε ντοκιμαντέρ της ERT3, όπως οι «Πετράδες της Ηπείρου», μετέδωσε την τέχνη και τη γνώση του με το ήθος ενός ανθρώπου που κατανοούσε βαθιά την αξία του μόχθου, της παράδοσης και της ιστορικής μνήμης.

Ιδιαίτερα σημαντική υπήρξε η προσφορά του μετά τον μεγάλο σεισμό που έπληξε την περιοχή της Κόνιτσας το 1996. Ο σεισμός εκείνος

προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στην Κόνιτσα και στα γύρω χωριά πολλά σπίτια χαρακτηρίστηκαν ακατάλληλα ή κατεδαφιστέα.

Για χρόνια εργάστηκε στην αποκατάσταση και αναστήλωση κατοικιών και πέτρινων κτισμά-

ση και αποτέλεσε παράδειγμα αξιοπρέπειας, κοινωνικής ευαισθησίας και ανιδιοτελούς προσφοράς.

Ήταν ενεργό και πολύτιμο μέλος της Αδελφότητας Δροσοπηγής και τα τελευταία χρόνια, υπηρέτησε ως Αντιπρόεδρος του Διοικητικού

των που είχαν υποστεί σοβαρές ζημιές. Για τον Γιώργο αυτή η εργασία δεν αποτελούσε απλώς επαγγελματική δραστηριότητα αποτελούσε χρέος απέναντι στον τόπο και στους ανθρώπους του. Με τα χέρια, τη γνώση και την εμπειρία του συνέβαλε ουσιαστικά στη διάσωση της αρχιτεκτονικής μνήμης της περιοχής, βοηθώντας χωριά και οικογένειες να σταθούν ξανά όρθια μετά την καταστροφή.

Υπήρξε ένας ξεχωριστός μάστορας της πέτρας από τους τελευταίους αυθεντικούς τεχνίτες που κράτησαν ζωντανή μια τέχνη άρρηκτα δεμένη με την ιστορία, την παράδοση και την ταυτότητα του τόπου μας.

Η απώλειά του αφήνει πίσω ένα δυσαναπλήρωτο κενό. Άνθρωποι με το ήθος, τη γνώση, τη σεμνότητα και την προσφορά του σπανίζουν στις μέρες μας. Με το έργο και τη στάση ζωής του τίμησε την ηπειρωτική μαστορική παράδο-

Συμβουλίου, συμβάλλοντας με συνέπεια και αφοσίωση στη διατήρηση και ενίσχυση των δεσμών της κοινότητάς μας.

Παράλληλα, παρέμεινε σε όλη του τη ζωή αταλάντευτα προσηλωμένος στις ιδέες της Αριστεράς. Η πολιτική του συνείδηση δεν υπήρξε θεωρητική, γεννήθηκε μέσα από τα βιώματά του, από την εμπειρία της φτώχειας, της συλλογικότητας και της ανάγκης για κοινωνική δικαιοσύνη. Ήταν μια στάση ζωής βαθιά ανθρωπίνη, θεμελιωμένη στην αλληλεγγύη και στον σεβασμό προς τον συνάνθρωπο.

Στην προσωπική του ζωή δημιούργησε, μαζί με τη σύζυγό του Άννα Χατζηρούμπη, μια αξιόλογη οικογένεια. Απέκτησαν μία κόρη, την Παναγιώτα, πτυχιούχο Ψυχολογίας, που αποτελεί τη συνέχεια όχι μόνο της πνευματικής του αναζήτησης, αλλά και της ευαίσθητης ματιάς του απέναντι στον άνθρωπο και την κοινωνία.

Υπήρξε, πάνω απ' όλα, μια προσωπικότητα με σπάνια ευγένεια και λεπτότητα χαρακτήρα. Διακριτικός στις σχέσεις του, με έναν ήρεμο τρόπο παρουσίας, ενέπνεε τον σεβασμό και την οικειότητα χωρίς ποτέ να επιδιώκει την προβολή.

Σε αυτή την Καντσιώτικη γη, εδώ και αιώνες, οι άνθρωποι μνημονεύουν πεισματικά τους δικούς τους. Κι όσο αντέχει αυτός ο τρόπος, όσο αντέχει το έθιμο και η μνήμη, οι άνθρωποι δεν χάνονται.

Ερχόμαστε, ανταμώνουμε, θυμόμαστε, συνεχίζουμε. Έτσι οι άνθρωποι μένουν ζωντανοί. Έτσι περνούν στην αιωνιότητα της συλλογικής μνήμης.

Και ο Γιώργος θα μείνει ζωντανός με το πείσμα εκείνων των ανθρώπων που έκαναν την πέτρα προσκεφάλι και τη φωτιά όνειρο για ένα καλύτερο αύριο.

*Ίδιος ο δρόμος.
Χίλια ονόματα.*

Θα τον θυμόμαστε πάντα για την οξυδέρκεια, τη σεμνότητα και εκείνη την καθαρή ματιά ενός ανθρώπου που ήξερε να διαβάζει το ίδιο βαθιά και την ψυχή της πέτρας και την ψυχή των ανθρώπων.

Καλό σου ταξίδι στο φως, συγχωριανέ και φίλε Γιώργο.

Αιωνία σου η μνήμη.

Καλοκαίρι 2025

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Δήμος Κόνιτσας: 26553 60326
 Αστυνομικό Τμήμα Κόνιτσας: 26550 22202
 Πυροσβεστική Υπηρεσία: 26550 22199
 Κέντρο Υγείας Κόνιτσας: 26550 23111

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ
 ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Δροσοπηγή 441 00, τηλ.: 26550 81414,
 e-mail: drosopigi.kantsiko@gmail.com | www.drosopigi.gr